

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

AYDINLAR KÖYÜ VE ÇEVRESİNİN
(ERDEMLİ / MERSİN) ETNOBOTANİK ÖZELLİKLERİ

Banu EŞEN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİYOLOJİ ANABİLİM DALI

KONYA - 2008

ÖNSÖZ

Tez çalışmalarım sırasında başta bana her zaman yol gösteren ve destek olan danışman hocam Sayın Doç.Dr. Hüseyin Dural'a, bilgi ve tecrübelerini esirgemeyen Yrd.Doc.Dr. Osman Tugay'a, bitki teşhislerimde yardımcı olan Arş.Gör. Evren Yıldıztugay'a, araştırma alanımla ilgili her türlü bilgi ve yardımlarını esirgemeyen Mersin İl Çevre ve Orman Müdürü Sayın Hasan Saday'a, bitkilerin yöresel isimleri, kullanım alanları ve bunların teminini sağlayan sayın Ali Aslan'a, Remzi Coşkun'a ve tüm yöre halkına teşekkür ederim. Ayrıca bu çalışmam da beni yalnız bırakmayan aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Temmuz, 2008

Banu EŞEN

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖZET	III
ABSTRACT	IV
ÖNSÖZ	V
1. GİRİŞ.....	1
2. MATERYAL VE METOT	5
3. ARAŞTIRMA ALANININ DURUMU	6
4. ARAŞTIRMA SONUÇLARI.....	10
5. SONUÇ VE TARTIŞMA.....	105
6. KAYNAKLAR	109

1. GİRİŞ

İnsanoğlu var olduğu günden itibaren çevresindeki canlı ve cansız her türlü varlıklardan yararlanmayı bilmiştir. Bitkilerin kullanımı ve bitkilerle tedavinin M.Ö 3000 yıllarına kadar dayandığı ve Ebu Reyhan, Biruni, İbn-i Sina İbn-i Baytar gibi pek çok ünlü Türk bilim adamının bitkisel droglarla uğraştığı bilinmektedir (14).

Ülkemiz sahip olduğu farklı coğrafik, jeolojik ve iklim özelliklerinden dolayı zengin bir bitki örtüsüne sahiptir. Bu doğal zenginliğimiz yabancı birçok bilim adamının dikkatini üzerimize çevirmiştir. Boisser "Flora Orientalis" adlı eserinde Anadolu'ya yaptığı geziler sonucu topladığı birçok bitki türünden bahsetmiştir. Bu çalışma Anadolu' da yapılan ilk önemli floristik çalışmadır (8). Ülkemiz florasıyla ilgili yapılan en mühim ve kapsamlı eser Flora of Turkey and East Aegean Islands'dır(11).

Günümüz dünyasında ve ülkemizde doğaya dönüşüm bir yaşam biçimi haline gelmiştir.

Floristik açıdan en zengin Avrupa ülkeleri Akdenizli olanlardır. Bunlar içinde en zengin olanlarının (Yunanistan, İtalya, Fransa, İspanya) floralarmdaki çiçekli bitki sayısı 5000-6000 civrındadır. Türkiye' de ise 11000 civarında bitki taksonu yetişmektedir (11). Bunlardan 500 kadarı tıbbi amaçla kullanılmaktadır (5).

İnsanlar yüzyıllardır hastalıklara karşı ellerindeki bitkilerle çare bulmaya çalışmışlar ve oldukça başarılı sonuçlar almışlardır. Bazı bitkilerin tesadüfen bazılarının denenerek etkileri anlaşılmış ve nesilden nesile kullanımı devam etmiştir.

Son yıllarda hastalıkların tedavisinde sentetik yollar yerine doğal bitkiler tercih edilmeye başlanmıştır. Almanya'da 500 farklı bitki türünden bitkisel ilaç üretimi için yararlanılmakta ve bunların 200'ü çok sık kullanılanlar arasında yer almaktadır. Yapılan araştırmaya göre Almanların % 76'sı yararlı etkilerinden dolayı bitkisel çayları tüketmekte, % 52'si önemsiz hastalıkların ilk tedavisinde bitkisel ilaçları kullanmaktadır. Romanya, Macaristan ve Bulgaristan gibi ülkelerde bitkilerle tedavi bir devlet politikasıdır, ilk olarak ham drog talebi bu ülkelerden karşılanmıştır. *Melisa officinalis* 30 ha, *Hypericum perforatum* 100 ha, *Fagopyrum esculentum* 180 ha, *Mentha piperita* 1000 ha, *Cucurbita pepo* 3700 ha, *Digitalis officinalis* 400 ha alanda ekilmektedir (16).

Dünyadaki diğer ülkelere de baktığımızda doğal bitkilerin tıbbi amaçla kullanıldığı görülmüştür. Özellikle Uzakdoğu ülkelerinde Japonya, Çin ve Kore de modern tıbbın yanında bitkilerle tedavi çok önemli bir yer almaktadır. Örneğin Kore'de kullanılmaya başlanan Ginseng tüm ülkelerde yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır (16).

Ülkemiz zengin bir flora ve kültür mirasına sahip olmasına rağmen Anadolu'da yabancı bitkilerin halk arasındaki tedavi, gıda ve diğer amaçlarla kullanılmasını konu alan bilimsel nitelikte çalışma sayısı çok azdır (13).

insanların ilgisizliği, köylerden kentlere göç, bilinçsiz kentleşme, ormanlık alanlarımızın tahribi vb. etkenlerden ötürü floramız yara almış ve etnobotanik çalışmalarını olumsuz etkilemiştir.

Ülkemizde son yıllarda yapılan etnobotanik çalışmalarla kullanılan bitkilerin ve kullanım amaçlarının belirlenmesine çalışılmaktadır. Halk arasında bitkilerin kullanılış şekilleri kendi alışkanlıklarına, geleneklerine ve buldukları doğa şartlarına göre değişmektedir. Bitkilerden çay gibi kaynatılıp içilerek, pişirilerek, masaj yapılarak ya da lapa şeklinde kompres yapılarak yararlanılmaktadır.

insanların yaşam standartlarına bağlı olarak ihtiyaçları da artmış bulunmaktadır. Bu artış tıbbi ve hoş kokulu bitkiler içinde geçerli olmuş ve kullanım alanları geliştirmiştir. Özellikle ilaç, parfüm, kozmetik, baharat olarak ta tüketilmeye başlanmıştır.

Gıda sektöründe kullanılan sentetik maddelerin *zararlı* etkileri, gerek doğal olmayan maddelerden yapılan ilaçların çeşitli yan etkilerinden dolayı birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de her geçen gün biyolojik kökenli ilaçlara ilgi artmakta olup yinede tıbbi bitkilerden tam anlamıyla yararlanma ve sektörel anlamda bir gelişme olduğu söylenememektedir.

Çalışma alanı olarak seçilen Aydınlar Köyü'nde (Erdemli / Mersin) yazları sıcak ve kurak, kışları ise soğuk ve yağışlı özellikte olan karasal iklim görülmektedir. Aydınlar Köyü'nde yaptığımız bu çalışmada yörenin florasından yola çıkarak bitkilerin yerel adlarını, kullanım amaç ve şekillerini gösteren etnobotanik bir çalışma yapılmıştır.

KAYNAK ARAŞTIRMASI

Vural ve ark. (1997), Çiçekdağı (Kırşehir) ve çevresinin etnobotanik özellikleri adlı çalışmalarında 58 bitki türünün yerel adları ve etnobotanik özelliklerini vermişlerdir.

Bağcı (2000) "Aladağlar (Yahyalı, Kayseri) ve çevresinin etnobotanik özellikleri adlı çalışmalarında 38 bitki türünün yerel adlarını ve etnobotanik özelliklerini vermişlerdir.

Gürkan ve Ezer (2004) halk arasında hemeroid tedavisinde kullanılan bitkileri vermişlerdir. Ülkemizde değişik yörelerde hemoroit tedavisinde kullanılan 48 familyaya ait 84 cinsin türlerinin bulunduğunu tesbit etmişlerdir.

Yıldırım (2004) "Etnobotanik ve Türk Botaniği" adlı eserinde etnobotaniği tanımlamış, diğer bilim dalları ile olan ilişkisini genel etnobotanik yöntemlerini belirtmiştir.

Baytop (1994) "Türkçe Bitki Adları Sözlüğü" isimli eserinde ülkemizdeki bitkiler ile ilgili pek çok bilgi vermiştir.

Baytop (1984, 1999) "Türkiye'de Bitkiler ile Tedavi" isimli eserinde çok sayıda bitkinin yur-dumuzdaki yayılış alanlarını, kimyasal terkiplerini, halk arasında kullanılan yöresel adlarını hangi kısımlarının nasıl ve hangi hastalıklar için kullanıldığını tespit etmişlerdir.

Köse ve Ark. (2005) "Eskişehir Kent Florasına ait bazı bitkilerin tıbbi kullanımları ve Türkçe yerel adları isimli kitabında 92 taksonun hangi amaçlarla kullanıldığını tesbit etmişlerdir.

Baytop, T (1963); "Türkiye'nin Tıbbi ve Zehirli Bitkileri" adlı eserinde, bitkilerin yetiştiği ortam ve etken maddelerini sistematikleri ile açıklamıştır.

Davis, P.H. (1965-1985) Türkiye florasındaki bitkilerin yayılış alanlarını, ekolojik özelliklerini ve sistematüğini belirtmişlerdir.

Işıl Şimşek ve arkadaşları Anadolu'da Halk Arasında Bitkilerin Kullanılış Amaçları Üzerinde Etnobotanik Bir Çalışmada Ülkemizde sıklıkla tüketilen, yenebilen, yabancı bitkilerin kullanılış amaçlarını araştırmışlar en sık kullanılan cinsler arasında *Plantago sp*, *Malva sp*, *Rumex sp*, *Tyhmus sp*, *Urtica sp*, *Chenopodium sp* 'nin yer aldığını belirtmişlerdir.

Elçi, B., Erik, S., Gdl (Ankara) ve Çevresinin Etnobotanik Özellikleri isimli çalışmalarında 18 familya'ya ait 23 bitkinin halk ilacı olarak, 6 familya'ya ait 11 bitkinin de besin olarak kullanıldığını bunların dışında ilaç olarak kullanılmayan 11 familya'ya ait 21 bitkinin yerel ismini saptamışlardır.

Dr. Saime Başaran Elmalı Yöresinde Doğal Olarak Yetişen Bazı Bitkilerin Etnobotanik Özellikleri isimli çalışmada yöre halkının tedavi amaçlı, meyve sebze olarak kullandıkları bitkiler ve bunların nasıl ve hangi amaçla kullandıkları yer almaktadır.

Ş. Türkan ve arkadaşları Ordu İli ve Çevresinde Yetişen Bazı Türlerin Etnobotanik Özellikleri adlı çalışmada Ordu ili ve Çevresinde doğal olarak yetişen halk ilacı ve gıda olarak kullanılan 18 familya'ya ait 35 tür sunulmuştur.

2. MATERYAL VE METOT

Araştırma materyalini 2006-2008 yılları arasında yapılan arazi çalışmaları sonucunda toplanan bitki örnekleri oluşturmaktadır. Bitkilerin değişik vejetasyon devrelerine rastlayan Mart-Eylül ayları arasında yapılan arazi çalışmaları sonrasında toplanan bitkiler arazide numaralandırılıp preslenmiş ve yaygın herbaryum tekniklerine göre kurutulmuştur. Bitki örneklerine ait kullanım bilgileri yörede yaşayan insanlardan faydalanılarak not edilmiştir.

Araştırma alanının iklimi ile ilgili Erdemli'ye ait veriler Mersin Meteoroloji İşleri Müdürlüğü'nden elde edilmiştir.

Araştırma alanındaki coğrafik bilgiler ve büyük toprak gruplarına ait bilgiler <http://tr.wikipedia.org/wiki/Erdemli> adlı internetsitesinden alınmıştır.

Toplanan bitki örnekleri teşhis edilirken Davis tarafından yazılan "Flora of Turkey" adlı eserden faydalanılmıştır (Davis 1965-1988).

Ayrıca bitkilerimiz Selçuk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi KNYA Herbaryumu'nda bulunan bitkilerle karşılaştırılmıştır. Bitkilerin tür isimleri yazılırken sadece geçerli olan tür adı ve otör dikkate alınıp sinonimler belirtilmemiştir. Türlerle ilgili bilgilerin yazılmasında şu sıra takip edilmiştir. Bilimsel adı, otör adı, yerel adı, araştırma alanından toplandığı yer, yükseklik, bitkinin kullanıldığı kısmı, kullanım amacı, kullanım şekli ve kaynak kişi. Teşhisi yapılan taksonların tezimizde veriliş sırası familya isimlerine göre alfabetik olarak yapılmıştır.

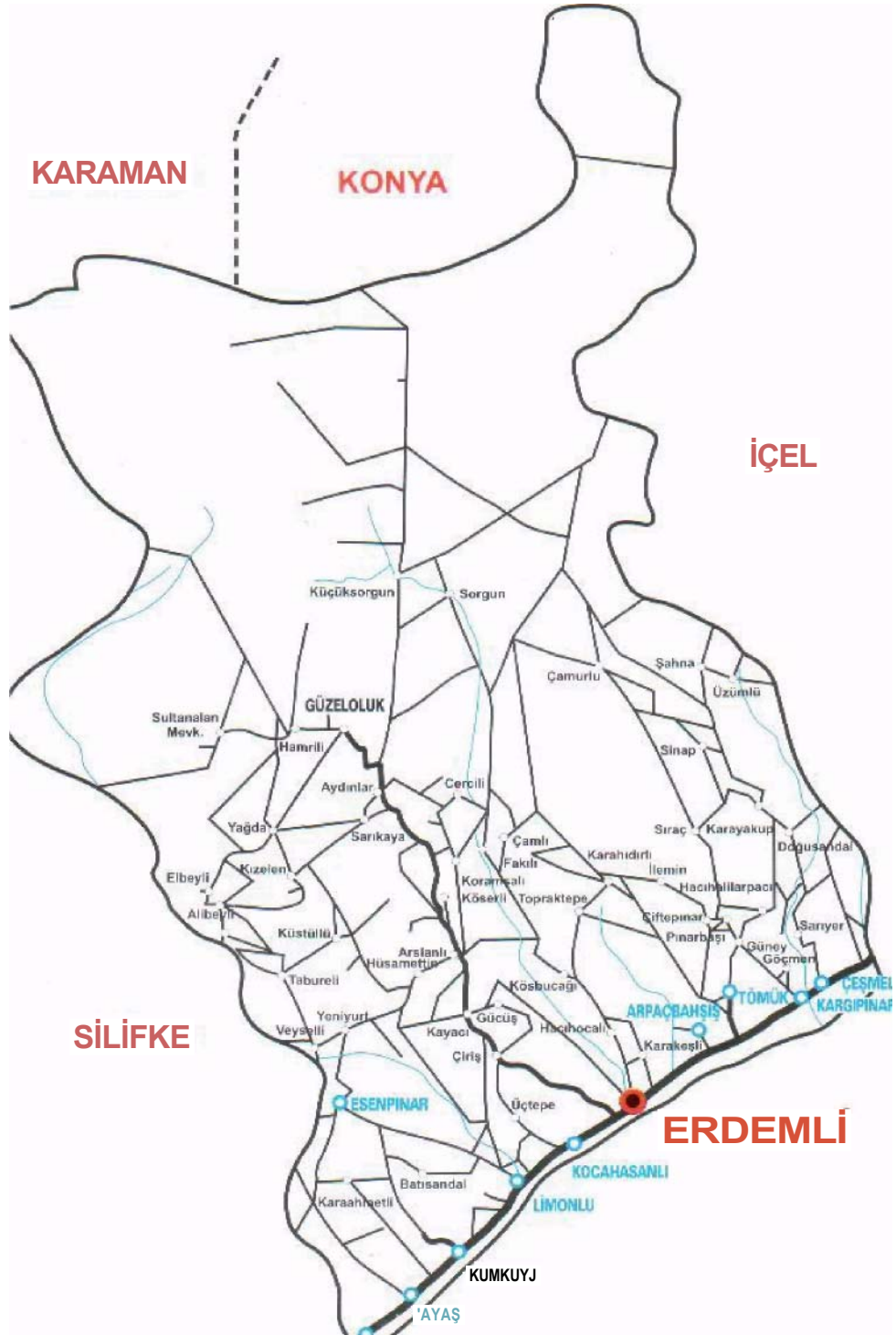
3. ARAŞTIRMA ALANININ DURUMU

3.1. Coğrafik Durumu:

Dođuda Mersin, batıda Silifke, Kuzeyde Karaman ili gúneyde Akdeniz ile çevrilidir. Erdemli ilçesi Mersin Silifke karayolu üzerinde ve Mersine 35 km uzaklıktadır. Denizden yüksekliği 1300m olan Aydınlar Köyü Erdemli'ye 33 km uzaklıktadır. Erdemlinin en büyük yaylası olan köy yaz ayları kalabalık, kış ayları ise oldukça sakindir (<http://tr.wikipedia.org/wiki/Erdemli>).

Aydınlar köyünde karasal iklim hâkimdir. Yazlar sıcak ve kurak kışlar sert ve soğuk geçmektedir. Köyün en önemli geçim kaynağı çiftçilik ve hayvancılıktır. Köyün en önemli bitki örtüsü *Pinus* cinsi ağaçlarıdır. Köyün girişinde oldukça yaşlı ve zengin katran ormanı bulunmaktadır (<http://tr.wikipedia.org/wiki/Erdemli>).

Çalışma alanının coğrafi durumu ile ilgili haritası Şekil 3.1 'de verilmiştir.

Şekil 3.1.Çalışma alanının coğrafi durumu

3.2. Çalışma Alanındaki Büyük Toprak Grupları

Ülkemizde coğrafi bölgelerimizdeki iklim değişikliklerine bağlı olarak toprak tipleride değişmektedir. Tarım hayvancılık ormancılık gibi faaliyetler üzerinde etkili olan toprak örtüsü anakayanın zamanla aşınması sonucu oluşur. Toprak örtüsünün tam olarak ortaya çıkmasında kayanın yapısı, sıcaklık ve yağış çok önemlidir.

Bitki örtüsünün fakir olduğu alanlarda toprak oluşumu yavaş, bitki örtüsünün zengin olduğu yerlerde oluşum daha hızlıdır. Ülkemizde Akdeniz bölgesi, ege ve güney Marmara bölgesinde görülmektedir. Kayalık kalkerli arazi üzerinde kil ve demiroksitler bakımından zengin topraklardır. Toros dağlarının 1000m ve üzerinde olan kesimlerinde organik madde miktarının yoğun olması nedeniyle renkleri koyu kırmızıdır (<http://tr.wikipedia.org/wiki/Erdemli>).

3.3. Araştırma Bölgesinin İklim Özellikleri

Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nden Mersin'e ait 2005 yılından geriye doğru 20 yıllık yağış ve sıcaklıkla ilgili iklimsel bilgiler alınarak tablo 1 'de gösterilmiştir. Alınan verilere göre Mersin' de yıllık yağış ortalaması 649.9 mm.'dir (9).

En az yağış alan aylar Haziran ve Temmuz, Eylülve Ağustos, en çok yağış alan aylar ise Aralık, Ocak, Kasım ve Şubat tır (9).

Mersin'in yıllık sıcaklık ortalaması 19.9 °C aylık ortalama sıcaklık değerinin en düşük olduğu ay Ocak, Şubat, Aralık, en yüksek olduğu aylar ise Ağustos, Temmuz, Eylül, Haziran'dır (9).

Mersin'e ait Aylık, Yıllık Yağış ve Sıcaklık Değerleri Çizelge 3.1'de verilmiştir.

Çizelge 3.1. Mersin'in Aylık, Yıllık Yağış ve Sıcaklık Değerleri

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Yıllık
Aylık Ört. Sıcaklık	11.3	11.8	14.6	18.8	21.8	25.8	28.7	28.9	26.3	22.0	16.6	12.1	19.9
OrtMin. Sıcaklık	2.7	2.3	5.3	9.3	13.4	17.8	22.6	22.9	18.7	14.4	7.4	3.7	11.7
Ört. Maks. Sıcaklık	19.7	20.6	25.2	29.8	32.8	31.9	32.3	34.5	34.3	31.8	27.1	21.7	28.5
Toplam Yağış Miktarı	100.5	82.7	55.5	49.4	39.9	10.7	10.7	5.7	8.5	45.3	89.8	151.2	649.9

4. ARAŞTIRMA SONUÇLARI

Aydınlık Yöresinde Kullanılan ve Çalışmamızda İncelenen Başlıca Bitkilerin Listesi

No	Familiya	Latince Adı	Yöresel Adı
1.	AMARYLLIDACEAE	<i>Narcissus tazetta subsp. tazetta</i>	Nergis
2.	ANACARDIACEAE	<i>Pistacia terebinthus</i>	Sakız ağacı
3.	ASTERACEAE	<i>Anthemis aciphylla</i>	Papatya
4.	ASTERACEAE	<i>Centaurea urvillei</i>	Deve dikenli
5.	ASTERACEAE	<i>Lactuca sativa</i>	Marul
6.	ASTERACEAE	<i>Lactuca serriola</i>	Keklik otu
7.	APIACEAE	<i>Conium maculatum</i>	Baldıran
8.	APIACEAE	<i>Foeniculum vulgare</i>	Meletüre
9.	APIACEAE	<i>Petroselinum crispum</i>	Maydanoz
10.	ARACEAE	<i>Arum maculatum</i>	Yılan ekmeği
11.	BRASSICACEAE	<i>Brassica oleraceae</i>	Lahana
12.	BRASSICACEAE	<i>Brassica oleraceae</i>	Brokoli
13.	BRASSICACEAE	<i>Eruca sativa</i>	Roka
14.	BRASSICACEAE	<i>Sinapis arvensis</i>	Hardal
15.	BERBERIDACEAE	<i>Berberis crataegina</i>	Karamık
16.	CARYOPHYLLACEAE	<i>Dianthus zonatus</i>	Karanfil
17.	CARYOPHYLLACEAE	<i>Silene vulgaris</i>	Gıvışkan
18.	CHENOPODIACEAE	<i>Chenopodium album</i>	Sirken
19.	CHENOPODIACEAE	<i>Chenopodium sp.</i>	Kursalak
20.	CISTACEAE	<i>Cistus creticus</i>	Karartan
21.	CUCURBITACEAE	<i>Cucurbita pepo</i>	Kabak
22.	CUCURBITACEAE	<i>Cucurbita sativus</i>	Salatalık
23.	CUCURBITACEAE	<i>Echallium elaterium</i>	Cırlatan kavunu
24.	CUPRESSACEAE	<i>Juniperus drupacea</i>	Andız Ağacı
25.	CUPRESSACEAE	<i>Juniperus excelsa</i>	Ardıç
26.	CUPRESSACEAE	<i>Juniperus foetidissima</i>	Yağ ardıç
27.	CUPRESSACEAE	<i>Juniperus oxycedrus</i>	Yaban ardıç
28.	ERICACEAE	<i>Arbutus andrachne</i>	Sandal ağacı
29.	ERICACEAE	<i>Erica manipuliflora</i>	Püren
30.	EUPHORBIACEAE	<i>Euphorbia macroclada</i>	Sütleğen
31.	FABACEAE	<i>Astragalus oxytropifolius</i>	Aşk merdiveni
32.	FABACEAE	<i>Medicago sativa</i>	Dilpir
33.	FABACEAE	<i>Vicia narbonensis</i>	Dağ baklası
34.	FAGACEAE	<i>Quercus coccifera</i>	Pelit - Piner
35.	GERANIACEAE	<i>Erodium cicutarium</i>	Cihk
36.	IRIDACEAE	<i>Crocus concellatus</i>	Çiğdem
37.	JUGLANDACEAE	<i>Juglans regia</i>	Ceviz
38.	LAMIACEAE	<i>Ajuga chamaepitys</i>	Yavşan otu
39.	LAMIACEAE	<i>Mentha x piperita</i>	Nane
40.	LAMIACEAE	<i>Mentha pulegium</i>	Yarpuz
41.	LAMIACEAE	<i>Micromeria myrtifolia</i>	Mulla otu
42.	LAMIACEAE	<i>Ocimum basilicum</i>	Fesleğen
43.	LAMIACEAE	<i>Origanum majorana</i>	Göğge kekiği
44.	LAMIACEAE	<i>Rosmarinus officinalis</i>	Biberiye
45.	LAMIACEAE	<i>Teucrium polium</i>	Acı yavşan otu
46.	LAURACEAE	<i>Laurus nobilis</i>	Defne
47.	LILIACEAE	<i>Allium porrum</i>	Pirasa

48.	LILIACEAE	<i>Allium rotundum</i>	Kömen
49.	LILIACEAE	<i>Allium sativum</i>	Sarımsak
50.	LILIACEAE	<i>Asphodelina rigidifolia</i>	Teke sakalı
51.	LILIACEAE	<i>Muscari armeniacum</i>	Arap sümbülü
52.	LILIACEAE	<i>Ruscus aculeatus</i>	Kandak
53.	LILIACEAE	<i>Urgenia maritima</i>	Şalgaba
54.	LILIACEAE	<i>Smilax excelsa</i>	Silcan
55.	MALVACEAE	<i>Hibiscus esculentes</i>	Bamya
56.	MALVACEAE	<i>Alcea pallida</i>	Hatmi çiçeği
57.	MALVACEAE	<i>Malva nielsen</i>	Ebegümeçi
58.	MORACEAE	<i>Morus alba</i>	Akdut
59.	MORACEAE	<i>Morus nigra</i>	Karadut
60.	ORCHIDACEAE	<i>Orchis anatolica</i>	Salep
61.	PAPAVERACEAE	<i>Glaucium corniculatum</i>	Lale Kökü
62.	PAPAVERACEAE	<i>Glaucium leiocarpum</i>	Kuş ekmeği
63.	PINACEAE	<i>Cedrus libani</i>	Sedir ağacı
64.	PINACEAE	<i>Pinus brutia</i>	Çam
65.	PLANTAGINACEAE	<i>Plantago lanceolata</i>	Kırksinir otu
66.	POACEAE	<i>Agropyron cristatum</i>	Ayrık otu
67.	POACEAE	<i>Zea mays</i>	Mısır
68.	POLYGONACEAE	<i>Rumex patientia</i>	Labada
69.	PORTULACEAE	<i>Portulaca oleracea</i>	Semiz otu
70.	PRIMULACEAE	<i>Cyclamen cilicium</i>	Deve tabanı
71.	RHAMNACEAE	<i>Paliurus spina-christi</i>	Çaltı ağacı
72.	RHAMNACEAE	<i>Rhamnus lycioides</i>	Kördiken
73.	ROSACEAE	<i>Cerasus avium</i>	Kiraz
74.	ROSACEAE	<i>Crataegus monogyna</i>	Kara alıç
75.	ROSACEAE	<i>Cydonia oblonga</i>	Ayva
76.	ROSACEAE	<i>Eriobotrya japonica</i>	Yenidünya
77.	ROSACEAE	<i>Fragaria x ananassa</i>	Çilek
78.	ROSACEAE	<i>Prunus domestica</i>	Erik
79.	ROSACEAE	<i>Prunus spinosa</i> L.	Dağ eriği
80.	ROSACEAE	<i>Pyrus elaeagnifolia subsp.kotschyana</i>	Dağ armudu
81.	ROSACEAE	<i>Rosa canina</i>	Kuşburnu
82.	ROSACEAE	<i>Rubus discolor</i>	Böğürtlen
83.	RUTACEAE	<i>Citrus x limon</i>	Limon
84.	RUTACEAE	<i>Citrus sinensis</i>	Portakal
85.	SALICACEAE	<i>Populus nigra</i>	Kavak
86.	SALICACEAE	<i>Salix alba</i>	Söğüt
87.	SCROPHULARIACEAE	<i>Verbascum cheiruunthiyolium</i>	Boz kulak
88.	SCROPHULARIACEAE	<i>Verbascum sp.</i>	Sığırkuyruğu
89.	SOLANACEAE	<i>Solanum melongena</i>	Patlıcan
90.	SOLANACEAE	<i>Solanum nigrum</i>	Göğerdin otu
91.	TYMELACEAE	<i>Daphne sericea</i>	Develik otu
92.	URTICACEAE	<i>Urtica dioica</i>	Isırgan
93.	VITACEAE	<i>Vitis vinifera</i>	Asma

1-AMARYLLIDACEAE

Narcissus tazetta L. subsp. *tazetta*

Yerel Adı : Nergis

Lokalite : Gücüş Köyü

Rakım : 500 m.

Kullanılan Kısımlar : Çiçekler

Kullanılma Amacı : Süs bitkisi olarak kullanılır.

Kullanılma Şekli : Çiçekler çok güzel bir kokuya sahip olup süs olarak kullanılır (Kaynak: İsmail Bey).

Sekili.

Narcissus tazetta subsp. *tazetta* (Nergis) doğal görünümü

2-ANACARDIACEAE

Pistacia terebinthus L. subsp. *palaestina* (Boiss.) Engler

Yerel adı	Sakız ağacı
Lokalite	Aydınlık köyü
Rakım	1000 m.
Kullanılan Kısımları	Çiçekler ve sakızı
Kullanım Amacı	Alerjik hastalıklar, mide rahatsızlıkları

gibi içilmektedir. Ağacın gövdesinden elde edilen sakız macun kıvamına getirilip günde 1 fındık tanesi büyüklüğünde yutulmak suretiyle mide rahatsızlığını gidermede kullanılır (Kaynak: Remzi COŞKUN).

Kullanım Şekli | Alerjik hastalıkların tedavisinde çiçekleri kaynatılıp çay

Şekil 2

Pistacia terebinthus (Sakız Ağacı) doğal görünümü

3-ASTERACEAE

Anthemis aciphylla Boiss. var. *aciphylla*

- Yerel adı** : Papatya
Lokalite : Aydınlar Köyü
Rakım : 700m
Kullanılan Kısımları : Çiçekler
Kullanılma Amacı : Solunum yolu rahatsızlıkları, cilt ve saç bakımı
Kullanılma Şekli : Bahar ayında açan çiçekler toplanır, kurutulur, nezle ve soğuk algınlığı hastalıklarında göğüs yumuşatıcı, terletici olarak kullanılır.. Bitkinin çiçekleri taze iken kaynatılıp, suyu ile saçlar yıkanırsa saçlarda parlaklık, canlılık ve saç renginde açılma gözlenir. Yine papatyanın suyu cildi temizleyici, canlandırıcı olarak kullanılır(Kaynak: İklim Gözoğlu).

Şekil 3

Anthemis aciphylla (Papatya) doğal görünümü

4-ASTERACEAE

Centaurea urvillei DC. subsp. *urvillei*

Yerel adı : Deve dikenini

Lokalite : Gücüş Köyü

Rakım : 500 m

Kullanılan Kısımları : Çiçekler

Kullanım Amacı : Bal yapımı

Kullanım Şekli : Bitkinin çiçekleri arılar tarafından bal yapımında kullanılmaktadır (Kaynak: Ümmü Bozkurt).

Şekil 4

Centaurea urvillei (Deve Dikeni) doğal görünümü

5-ASTERACEAE*Lactuca sativa* L.**Yerel adı** : Marul**Lokalite Rakım** : Aydınlar köyü

:1000 m

Kullanılan kısmı : Yapraklar**Kullanım Amacı** : Besin amaçlı**Kullanım Şekli** : Yapraklar salata şeklinde çiğ olarak tüketilir (Kaynak: Bayram Ali Türkoğlu).**Şekil 5***Lactuca sativa* (Marul) doğal görünümü

6-ASTERACEAE

Lactuca serriola L.

Yerel adı : Keklik otu

Lokalite : Gücüş Köyü

Rakım : 500 m

Kullanılan Kısımları : Yaprak ve çiçekler

Kullanılma Amacı : Hayvan yemi

Kullanılma Şekli : Bitkinin yaprak ve çiçekleri keklik kuşları tarafından sevilip besin olarak tüketildiği için keklik otu denilmektedir (Kaynak: Şerif Bey).

• ->> ..- ^S
< £*
* <

Şekil 6

Lactuca serriola (Keklik Otu) doğal görünümü

7-APIACEAE*Conium maculatum* L.

: Baldıran

Yerel adı Lokalite

: Aydınlar Köyü

Rakım

:700m

Kullanılan Kısımlar**: Kök Kullanılma Amacı** : Ağrı

kesici

Kullanım Şekli : Yapraklar çay gibi kaynatılarak içilir. Fakat zehirli olduğu için kullanılmamaktadır (Kaynak: Halil CIRIK).

Şekil?

Conium maculatum (Baldıran) doğal görünümü

8-APIACEAE

Foeniculum vulgare Mili.

Yerel adı : Meletüre

Rakım : 700 m.

Lokalite : Aydınlar Köyü

Kullanılan Kısımlar : Yapraklar

Kullanım Amacı : Gaz giderici

Kullanım Şekli : Bitkinin yaprakları kaynatılır çay olarak gaz gidermede kullanılır (Kaynak: Ali Aslan).

Şekil 8

Foeniculum vulgare (Meletüre) doğal görünümü

9-APIACEAE*Petroselinum crispum* L.**Yerel Adı** : Maydanoz**Lokalite** : Aydınlar Köyü**Rakım** : 1000 m.**Kullanılan Kısımları** : Yapraklar**Kullanım Amacı** : İdrar arttırıcı, iltihap sökücü**Kullanılma Şekli** : Bitkinin toprak üstü kısımlarının kaynatılmasıyla elde edilen çayı idrar arttırıcı, iltihap sökücü olarak kullanılır (Kaynak: Mehmet BOZKURT)**Şekil 9***Petroselinum crispum* L. (Maydanoz) doğal görünümü

10-APOCYNACEAE*Arum maculatum*L.**Yerel adı Lokalite** : Yılan Ekmeği :**Rakım** Kösbucağı Köyü

:700m

Kullanılan Kısımlar : Meyveler**Kullanım Amacı** : Hemeroid (Basur) Tedavisi**Kullanım Şekli** : Meyveler tam olgunlaştıktan sonra toz haline getirilir eşit miktarda un ile karıştırıp yutulduğunda hemeroid tedavisinde kullanılır (Kaynak: Mehmet BOZKURT).**Şekil 10***Arum maculatum* (Yılan Ekmeği) doğal görünümü

11-BRASSICACEAE

Brassica oleraceae L.

Yerel Adı Lokalite : Lahana

Rakım : Aydınlar Köyü

: 1000 m

Kullanılan Kısımlar : Yapraklar

Kullanım Amacı : Ödem giderici, besin amaçlı

Kullanım Şekli : Yaprakları kaynatılıp suyu aç karnına içildiğinde vücuttaki ödemleri gidermede aynı zamanda değişik şekillerde yemeklerde kullanılır (Kaynak: Fatma Kaya).

Şekil 11

Brassica oleraceae (Lahana) doğal görünümü

12-BRASSICACEAE

Brassica oleraceae \ *SK.italica*

Yerel adı : Brokoli

Lokalte : Aydınlar Köyü

Rakım : 1000 m

Kullanılan kısmı : Meyveler

Kullanım Amacı : Gıda olarak, kanser koruyucu

Kullanım Şekli : Meyvesi çiğ olarak salatalarda ya da kaynatılıp suyu içilerek prostat kanserinden korunmada kullanılır (Kaynak: Fatma KAYA)

Şekil 12

Brassica oleraceae \ *ar.italica* (Brokoli) doğal görünümü

13-BRASSICACEAE

Eruca sativa Miller

Yerel adı: Roka

Lokalite: Aydınlar Köyü

Rakım: 1000 m.

Kullanılan Kısımları: Yapraklar

Kullanım Amacı: İştah açıcı, Kuvvet verici

Kullanım Şekli: Bitkinin taze yaprakları kuvvet verici ve iştah açıcı olarak çiğ tüketilir (Kaynak: Şerif Bey).

Şekil 13

Eruca sativa (Roka) doğal görünümü

14-BRASSICACEAE*Sinapis arvensis* L.**Yerel adı:** Hardal**Lokalte:** Aydınlar Köyü**Rakım:** 1100 m.**Kullanılan Kısımları:** Yapraklar**Kullanım Amacı:** Salata olarak**Kullanım Şekli:** Bitkinin taze yaprakları sata yapılında kullanılır (Kaynak: Şerif**Şekil 13***Sinapis arvensis* (Hardal) doğal görünümü

Bey).

15-BERBERTOACEAE

Berberis crataegina DC.

Yerel Adı : Karamık

Lokalite : Aydınlar köyü

Rakım : 1000 m.

Kullanılan Kısımlar : Yapraklar

Kullanım Amacı : Tansiyon düşürücü, gıda olarak

Kullanım Şekli : Bitkinin meyvelerinden elde edilen pekmez tansiyon hastaları tarafından kullanılmaktadır. Meyveler lezzetli olup yöre halkı tarafından yemiş olarak tüketilmektedir (Kaynak: Hasan TAŞ)

Şekil 15

Berberis crataegina (Karamık) doğal görünümü

16-CARYOPHYLLACEAE

Dianthus zonatus Fenzl var. *zonatus*

Yerel adı Karanfil

Lokalite Çiriş Köyü

Rakım 500 m.

Kullanılan Kısımları Tohum ve çiçekler

Kullanım Amacı Ağrı kesici, cilt hastalıkları, baharat, boğaz enfeksiyonları

Kullanım Şekli Tohumlar ağızda çiğnenerek diş ve diş eti ağrılarının soğuk algınlığında ise boğazdaki kaşıntının giderilmesinde kullanılır. Karanfilin çiçeklerinin ılık suda 5-10dk. bekletilmesiyle elde edilen su sivilceli ciltlerin temizliğinde kullanılır. Ayrıca aşure gibi tatlı ve yemeklerde baharat olarak kullanılmaktadır (Kaynak: Ali İhsan BAŞ).

Şekil 16

Dianthus zonatus (Karanfil) doğal görünümü

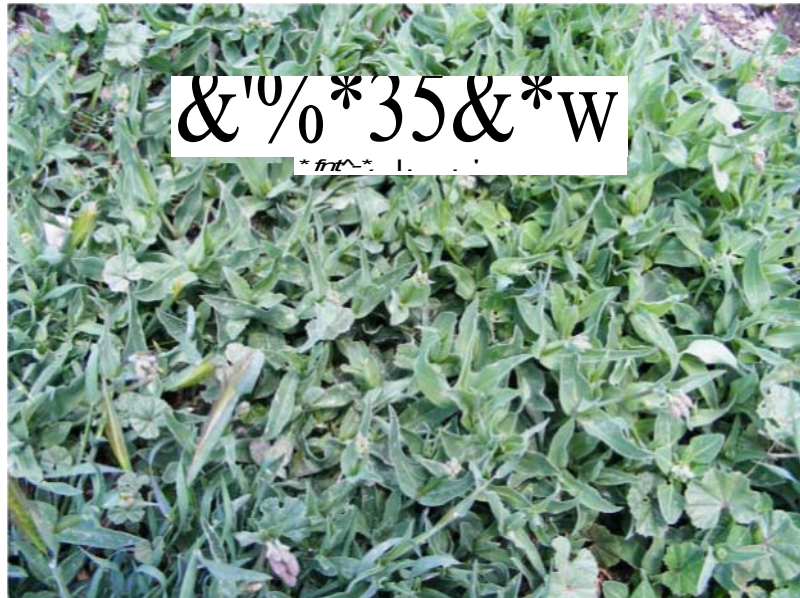
17-CARYOPHYLLACEAE

Silene vulgaris (Mohench) Garcke

Yerel adı	Gıvışkan
Lokalite	Aydınlar Köyü
Rakım	1000 m
Kullanılan Kısımlar	Yapraklar
Kullanılma Amacı	Gıda olarak ve idrar yolları enfeksiyonları tedavisinde

Bitki yaprakları çiğ olarak tüketildiğinde idrar arttırıcı özellik göstererek idrar yolundaki iltihabın atılmasını sağlamakta aynı zaman da yöre halkı tarafından börek yapımında kullanılmaktadır (Kaynak: Cavit BÖCÜOĞLU).

Kullanılma Şekli

Şekil 17

Silene vulgaris (Gıvışkan) doğal görünümü

18-CHENOPODIACEAE*Chenopodium album* L.**Yerel adı** Sirken**Lokalise** Aydınlar köyü**Rakım** 1000 m**Kullanılan Kısımlar** Yapraklar**Kullanım Amacı** Kadın hastalıkları, Gıda olarak**Kullanım Şekli** Bitkinin yapraklarının kaynatılmasıyla elde edilen çay kadın hastalıkları tedavisinde kullanılırken taze olan yapraklar salata olarak tüketilir (Kaynak: Sedef Hanım).**Şekil 18***Chenopodium album* (Sirken) doğal görünümü

19-CHENOPODIACEAE*Chenopodium sp*

Yerel adı	Kursalak
Lokalite	Aydınlar köyü
Rakım	1300 m
Toplandığı Tarih	05.04.2007
Kullanılan Kısımlar	Yapraklar
Kullanım Amacı	Kadın hastalıkları, Gıda

Bitkinin yaprakları ekşimsi bir tada sahip olup yöre halkı tarafından salatalarda ve börek yapımında kullanılır. Yapraklarının kaynatılmasıyla elde edilen çay aynı zamanda kadın hastalıklarında iltihap söktürücü olarak kullanılmaktadır (Kaynak: Şerif Bey).

Şekil 19

Chenopodium sp (Kursalak) doğal görünümü

20-CISTACEAE

Cistus cretius L. **Yerel**

: Karağan

adı Lokalite Rakım

: Aydınlar Köyü

Kullanılan Kısımlar

: 1000 m

Tohumlar, Çiçekler

Kullanım

Amacı : Nazarlık, Şeker hastalığı

Kullanım Şekli : Bitkinin tohumları nazardan koruması, uğur ve iyilik getirmesi için muska yapılarak çocukların boynuna asılır. Karağanın çiçekleri şeker hastaları tarafından çiğ olarak tüketilmektedir (Kaynak: Ali ARSLAN).

Şekil 20

Cistus cretius (Karağan) doğal görünümü

21-CUCURBITACEAE

Cucurbita pepo L.

Yerel adı

: Kabak

Lokale

: Aydınlar Köyü

Rakım

: 1000 m

Kullanılan kısmı : Meyveler

Kullanım Amacı : Gıda olarak

Kullanım Şekli : Sebzesi olarak bulgur, fesleğen ve taze baharatlar eklenerek değişik şekillerde tüketilir (Kaynak: Fatma KAYA).

Şekil 21

Cucurbita pepo (Kabak) doğal görünümü

22-CUCURBITACEAE*Cucurbita sativus* L.

: Salatalık

Yerel adı Lokalite

: Aydınlar Köyü

Rakım

: 1000 m

Kullanılan kısmı: Meyveler **Kullanım Amacı**: **Gıda****Kullanım Şekli** : Meyveler çiğ olarak tüketilir (Kaynak: Fatma KAYA).**Şekil 22***Cucurbita sativus* (Salatalık) doğal görünümü

23-CUCURBITACEAE*Ecballium elaterium* L.**Yerel adı** : Cırtatan kavunu**Lokale** : Kösbucağı köyü**Rakım** :700 m**Kullanılan Kısımlar** : Meyve Özütü**Kullanılma Amacı** : Sinüzit tedavisi**Kullanılma Şekli** : Meyvenin özütü su ile karıştırılıp buruna çekilerek sinüzit tedavisinde kullanılır (Kaynak: Kemal YILDIRIM).**Şekil 23***Ecballium elaterium* (Cırtatan Kavunu) doğal görünümü

24-CUPRESSACEAE

Juniperus drupacea Lab.

Yerel adı Andız Ağacı

Lokalite Aydınlar Köyü

Rakım 700m

Kullanılan Kısımları Meyveler, yaprak ve gövde

Kullanım Amacı Kansızlık, kıl kurdu, mide rahatsızlıkları, hemoroid Ağacın

Kullanım Şekli meyveleri toplanıp dövülür ve suyu çıkarılır. Çıkan suyun

kaynatılmasıyla elde edilen pekmez, aç karnına yarım çay

bardağı içildiğinde kan hastalıkları, mide rahatsızlıkları, kıl kurdu, tedavisinde de

kullanılır. Andız bobbağanı ezilip suda 1 saat bekletilip içilerek hemoroid tedavisinde

kullanılır (Kaynak: Kemal YILDIRIM).

Şekil 24

Juniperus drupacea (Andız) doğal görünümü

25-CUPRESSACEAE*Juniperus excelsa* Bieb.**Yerel adı**

Ardıç

Lokalite

Aydınlar Köyü

Rakım

700 m.

Kullanılan Kısımları

Meyve

Kullanım Amacı

Kalp - damar hastalıkları, yara iyileştirici, ateşleyici Ardıç ağacının meyveleri toz haline getirilip bal ile karıştırılıp 10

Kullanım Şekli

saatte bir tatlı kaşığı kadar tüketimi kalp ve damar

hastalıklarını gidermede kullanılır. Gövdesinden elde edilen sakız toz halinde iyileşmeyen yaraların kapanmasında haricen kullanılır. Ağacın kabukları ovalanıp çobanlar tarafından ateş yakınında kullanılmaktadır (Kaynak: Raşit Bey).

Şekil 25*Juniperus drupacea* (Ardıç) doğal görünümü

26-CUPRESSACEAE

Juniperus foetidissima Willd.

Yerel adı : Yağ ardıç

Lokalite : Aydınlar köyü

Rakım : 1200 m.

Kullanılan Kısımlar : Yaşlı Dallar

Kullanım Amacı : Mobilya üretimi

Kullanım Şekli : Ağacın odunu çürümeye dayanıklı olduğu için evlerin çatılarında istinat olarak kullanılır (Kaynak: Raşit Bey).

Şekil 26

Juniperus foetidissima (Yağ Ardıç) doğal görünümü

27-CUPRESSACEAE

Juniperus oxycedrus L. ssp. *oxycedrus*

Yerel adı : Yaban ardıç

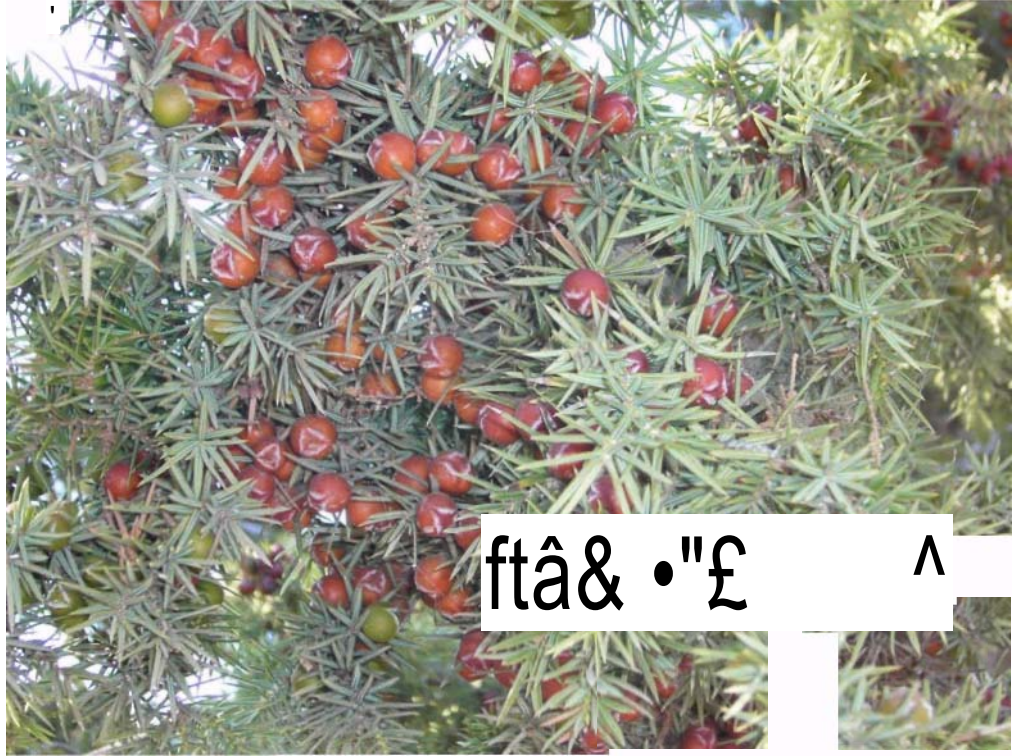
Lokalite : Aydınlar Köyü

Rakım : 700 m.

Kullanılan Kısımları : Meyveler

Kullanım Amacı : Astım - bronşit

Kullanım Şekli : Meyveleri kaynatılıp çay gibi içilerek astım ve bronşit gibi rahatsızlıklarda kullanılır (Kaynak: İhsan Bey).

Şekil 27

Juniperus oxycedrus (Yaban Ardıç) doğal görünümü

28-ERICACEAE*Arbutus andrachne* L.**Yerel adı** : Sandal ağacı : Aydınlar Köyü**Lokalite** : 700 m.**Rakım** : Meyveler**Kullanılan Kısımları** : Şeker hastalığı, böbrek taşı**Kullanım Amacı** Sandal ağacının**Kullanım Şekli** : meyveleri şeker hastaları tarafından kaynatılıp içilerek kullanılır. Ağacın

burçlarının taze olarak tüketimi böbrek taşlarını düşürmede kullanılır (Kaynak: Remzi COŞKUN).

Şekil 28*Arbutus andrachne* (Sandal Ağacı) doğal görünümü

29-ERICACEAE

Erica manipuliflora Salibs.

Yerel adı : Püren

Lokalite : Aydınlar Köyü

Rakım : 700 m.

Kullanılan Kısımlar : Çiçekler ve Çalı

Kullanılma Amacı : Süpürge, bal üretimi

Kullanılma Şekli : Polence zengin bir nektar kaynağı olduğu için arılar tarafından çok sevilir. Püren balı hafif acımtırak bir tada sahiptir. Aynı zamanda bitkinin dallarından çalı süpürgesi olarak yararlanılmaktadır (Kaynak: Remzi COŞKUN).

Şekil 29

Erica manipuliflora (Püren) doğal görünümü

30-EUPHORBIACEAE

Euphorbia macroclada Boiss.

Yerel adı Sütleğen

Lokalite Çiriş Köyü

Rakım 500 m.

Kullanılan Kısımları Çiçek ve Kökler

Kullanılma Amacı Bal üretimi, siğil tedavisi

Kullanılış Şekli Koparılan daldan elde edilen sütü haricen siğillerin giderilmesinde kullanılır. Bitkinin çiçekleri arılar tarafından bal yapımında kullanılır (Kaynak: İklim GÖZOĞLU).

Şekil 30

Euphorbia macroclada (Sütleğen) doğal görünümü

31-FABACEAE

Astragalus oxytropifolius Boiss.

Yerel adı : Aşk merdiveni

Lokalite : Gücüş Köyü

Rakım : 500 m.

Kullanılan Kısımları : Yapraklar

Kullanım Amacı : Hayvan yemi

Kullanım Şekli : Bitkiler hayvanlar tarafından besin olarak tüketilir
(Kaynak: Halil CIRIK).

Şekil 31

Astragalus oxytropifolius (Aşk Merdiveni) doğal görünümü

32-FABACEAE

Medicago sativa L.subsp. *sativa*

Yerel adı : Dilpir

Lokalise : Çiriş köyü

Rakım : 500 m

Kullanılan kısımlar : Yapraklar

Kullanım Amacı : Hayvan yemi

Kullanım Şekli : Hayvanların beslenmesinde yem olarak kullanılır (Kaynak: Mehmet Bey).

Şekil 32

Medicago sativa (Dilpir) doğal görünümü

33-FABACEAE*Vida narbonensis* L.**Yerel adı Lokalite** : Dağ baklası**Rakım** : Aydınlar köyü**Kullanılan Kısımları** : 1300m**Kullanım Amacı** : Meyveler**Kullanım Şekli** : Gıda olarak

Mehmet Bey). : Meyveleri zeytinyağlı yemek olarak tüketilir (Kaynak:

Şekil 33*Vida narbonensis* (Dağ baklası) doğal görünümü

34-FAGACEAE

Quercus coccifera L.

Yerel adı: Pelit - Piner

Lokale: Aydınlar Köyü

Rakım: 700 m.

Kullanılan Kısımları: Tohumlar

Kullanım Amacı: Mide ağrıları, kabızlık

Kullanım Şekli: Ağacın tohumları toplanıp kestane gibi pişirilip tüketildiğinde mide ağrılarını gidermede kullanılır. Meyvesinin kaynatılmasıyla elde edilen çayı kabızlığı gidermek için kullanılır (Kaynak: Remzi COŞKUN)

Şekil 34

Quercus coccifera (Pelit) doğal görünümü

35-GERANIACEAE

Erodium cicutarium (L.) L' Herit

Yerel adı : Cılık

Lokalite : Aydınlar Köyü

Rakım : 700m

Kullanılan Kısımlar : Yapraklar

Kullanım Amacı : Gıda olarak

Kullanım Şekli : Bitkinin toprak üstü kısımları yöre halkı tarafından börek ve salata yapımında kullanılır (Kaynak: İhsan Bey)

Şekil 35

Erodium cicutarium (Cılık) doğal görünümü

36-IRIDACEAE

Crocus cancellatus Herbert

Yerel adı : Çiğdem

Lokalte : Kösbucak Köyü

Rakım : 700 m.

Kullanılan Kısımları : Bitki soğanı

Kullanım Amacı : Gıda olarak

Kullanım Şekli : Çiğdem bitkisinin soğanı bahar aylarında çiğ ya da külde pişirilerek yöre halkı tarafından şifa amaçlı tüketilmektedir (Kaynak: Ali ARSLAN).

Şekil 36

Crocus cancellatus (Çiğdem) doğal görünümü

37-JUGLANDACEAE

Juglans regia L. Yerel

: Ceviz

adı Lokalite Rakım

: Aydınlar Köyü

Kullanılan Kısımlar

:

: 1000 m.

Meyvesi, Yapraklar

Kullanım

Amacı : Kolesterol düşürücü, boya

Kullanım Şekli : Bitkinin meyveleri aç karnına kolesterol düşürmek için kullanılır. Ağacın yaprakları saça kına yakılırken daha koyu bir renk tutmasını sağlamak için kullanılır (Kaynak: Ali KERİM).

Şekil 37

Juglans regia (Ceviz) doğal görünümü

38-LAMIACEAE

Ajuga chamaepitys (L.) Schieb. subsp. *chia* (Schieb.) Arcang. var. *chia*

Yerel adı : Yavşan otu

Lokalite : Kösbucak Köyü

Rakım : 700 m

Kullanılan Kısımları : Yapraklar

Kullanım Amacı : Ağrı kesici, iltihap kurutucu

Kullanım Şekli : Bitkinin yapraklarının kaynatılmasıyla elde edilen çay karın ağrılarını gidermede ve idrar yolundaki iltihapları kurutucu olarak kullanılır.

(Kaynak: Remzi COŞKUN)

Şekil 38

Ajuga chamaepitys (L.) schieber subsp. (Yavşan Otu) doğal görünümü

39-LAMIACEAE*Mentha x piperita* L.**Yerel adı** Nane**Lokalite** Aydınlar köyü**Rakım** 1300 m**Kullanılma Kısımları** Yapraklar**Kullanılma Amacı** Mide rahatsızlıkları, yatıştırıcı**Kullanılma Şekli** Bitkinin toprak üstü kısımlarının kaynatılmasıyla elde edilen çay mide bulantısı ve soğuk algınlığında kullanılır. Bitkinin yaprakları taze iken salatalarda kuvvet verici olarak, kurusu ise yemeklerde baharat olarak kullanılır. (Kaynak: Hasan TAŞ)**Şekil 39***Mentha x piperita* (Nane) doğal görünümü

Mentha pulegium L.

Yerel Adı : Yarpuz

Lokalite : Çiriş Köyü

Rakım : 500 m.

Kullanılan kısımlar : Yapraklar

Kullanım Amacı : Gıda olarak

Kullanım Şekli : Bitkinin toprak üstü kısımları taze iken salata şeklinde, kurutulduğunda ise yemek ve çorbalarda baharat olarak kullanılır. (Kaynak: Ümmü BOZKURT)

Şekil 40 *Mentha pulegium*

(Yarpuz) doğal görünümü

41-LAMIACEAE

Micromeria myrtifolia BOISS.& Hohen.

Yerel adı : Mulla otu

Lokalite : Aydınlar köyü

Rakım : 1400 m

Kullanılan Kısımları : Çiçek ve yapraklar

Kullanım Amacı : Ferahlatıcı

Kullanım Şekli Bitkinin yaprak ve çiçeklerinin kaynatılmasıyla elde edilen çay ferahlatıcı ve sakinleştirici olarak kullanılmaktadır. (Kaynak: Remzi COŞKUN)

Şekil 41

Micromeria myrtifolia (Mulla Otu) doğal görünümü

42-LAMIACEAE*Ocimum basilicum*

Yerel adı	Fesleğen
Lokalite	Aydınlr Köyü
Rakım	700 m.
Kullanılan Kısımları	Yapraklar ve çiçekler
Kullanım Amacı	Baharat olarak ve güzel kokusu için. Bitkinin yaprakları ve çiçekleri salatalara doğranarak güzel kokusu için ve kullanılır. (Kaynak: Hasan
Kullanım Şekli	

Şekil 43*Ocimum basilicum* (Fesleğen) genel görünümü

43-LAMIACEAE*Origanum majorana*L.**Yerel adı** : Göge kekiği Aydınlar Köyü**Lokalite** 700 m.**Rakım** Yapraklar**Kullanılan Kısımları** Güve koruyucu**Kullanım Amacı** Bitkinin**Kullanım Şekli** yaprakları içerdiği yoğun koku sebebiyle çamaşırların arasına konularak güve gelmemesi için kullanılır. (Kaynak: Hasan TAŞ)**Şekil 43***Origanum majorana* (Göge Kekiği) doğal görünümü

44-LAMIACEAE

Rosmarinus officinalis L.

Yerel adı : Biberiye

Lokalte : Çiriş Köy

Kullanılan Kısımları : Yapraklar

Kullanım Amacı : Ödem giderici, Ağrı kesici

Kullanım Şekli : Bitkinin toprak üstü kısımları çay gibi tüketilerek hazımsızlık ve vücuttaki şişkinliğin giderilmesinde kullanılır. Kurutulmuş yaprakları baharat olarak yağı ise kozmetikte çeşitli amaçlarda kullanılır. Bitkinin taze yapraklarının kaynatıldığı su ile yapılan masaj romatizmalı bölgelerde ağrı giderici

Şekil 44

olarak kullanılır (Kaynak: Raşit Bey).

Rosmarinus officinalis (Biberiye) doğal görünümü

45-LAMIACEAE*Teucrium polium* L.

Yerel adı : Acı yavşan otu

Lokalite : Aydınlar Köyü**Rakım** : 700 m.**Kullanılan Kısımları** : Yapraklar**Kullanım Amacı** : Ağrı kesici, Şeker düşürücü, Kadın hastalıkları**Kullanım Şekli** : Bitkinin toprak üstü kısımlarının kaynatılmasıyla elde edilen çay kadın hastalıklarına bağlı olarak ağrıları gidermede ve şekerini düşürmede kullanılır (Kaynak: İklim GÖZOĞLU).

Şekil 45

Teucrium polium (Acı yavşan otu) doğal görünümü

46-LAURACEAE*Laurus nobilis* L

Yerel adı	Defne
Lokalite	Aydınlar köyü
Rakım	1300 m
Kullanılan Kısımları	Yapraklar
Kullanım Amacı	Güve giderici, Cilt bakımı, Gıda
Kullanım Şekli	Bitkinin yapraklarının kaynatıldığı suyla saçlar yıkandığı zaman kepeği gidermektedir. Yapraklardan çamaşırlar arasına konarak hem güzel koku vermede, hem de güveden korumada, balık, et ve tavuk gibi yemekler pişirilirken baharat olarak yararlanılmaktadır. Bitkinin yağı ile yapılan sabun cilt ve saç bakımında kullanılır (Kaynak: Remzi COŞKUN).

Şekil 46*Laurus nobilis* (Deme) doğal görünümü

47-LILIACEAE*Allium porrum* L.

Yerel adı : Pırasa
Lokalite
: Aydınlar Köyü : 1000 m
Rakım
Kullanılan Kısım : Meyveler

Kullanım Amacı : Gıda

Kullanım Şekli : Meyveleri çeşitli şekillerde gıda olarak tüketilir.

(Kaynak: İklim GÖZOĞLU)

Şekil 47

Allium porrum (Pırasa) doğal görünümü

48-LILIACEAE***Allium sp.* Yerel adı**

: Körmen

Lokalite Rakım

: Aydınlar Köyü

Kullanılan Kısımları

:

: 1000 m.

Kök ve Yapraklar

Kullanım Amacı

: Gıda

Kullanım Şekli

: Bitki soğanlı köke sahip olup yapraklarıyla beraber kavrulup börek yapımında kullanılır.

(Kaynak: Münevver KÜÇÜK)

Şekil 48*Allium sp.* (Körmen) doğal görünümü

49-LILIACEAE*Allium sativum***Yerel adı** : Sarımsak**Lokalite Rakım** : Aydınlar Köyü

: 1000 m

Kullanılan kısmı : Meyveler**Kullanım Amacı** : Tansiyon düşürücü ve Gıda olarak**Kullanım Şekli** : Meyveler tansiyonu düşürmek için çiğ olarak tüketilip aynı zamanda yemek ve salatalarda değişik şekillerde kullanılmaktadır. (Kaynak: Münevver KÜÇÜK).**Şekil 49***Allium sativum* (Sarımsak) doğal görünümü

50-LILIACEAE

Asphodelina rigidifolia (Boiss.) Baker

Yerel adı	Tekesakalı Aydınlar köyü 1000 m Çiçekler Bal üretimi
Lokalite	Bitkinin çiçekleri arılar tarafından çok sevilip bal üretiminde
Rakım	üretimind
Kullanılan Kısımları	e
Kullanılma Amacı	kullanılm
Kullanılma Şekli	aktadır.
	(Kaynak:
	Remzi COŞKUN)

Şekil 50

Asphodelina rigidifolia (Teke Sakalı) doğal görünümü

51-LILIACEAE*Muscari armeniacum***Yerel Adı Lokalite** : Dağ sümbülü :**Rakım** Aydınlar Köyü :
1000 m**Kullanılan Kısımlar** : Süs Bitkisi**Kullanım Amacı** : Süs Bitkisi**Kullanım Şekli** : Bitki soğanlı köke sahip olup beyaz, pembe,mor tonlarında olup peyzaj mimarisinde kullanılır.
(Kaynak: Şerif Bey)**Şekil 51***Muscari armeniacum* (Arap Sümbülü) Doğal Görünümü

52-LILIACEAE

Ruscus aculeatus L. var. *angustifolius* Boiss.

Yerel adı : Kandak

Lokalite : Aydınlar Köyü

Rakım : 1400 m.

Kullanılan Kısımlar : Meyveler

Kullanım Amacı : İdrar söktürücü

Kullanım Şekli : Meyveleri kaynatıp içerek idrar söktürücü ve kum dökücü olarak kullanılır.

(Kaynak: Ayşe Hanım)

Şekil 52

Ruscus aculeatus (Kandak) doğal görünümü

53-LILIACEAE

Urgenia maritima (L.) Baker

Yerel adı Şalgaba

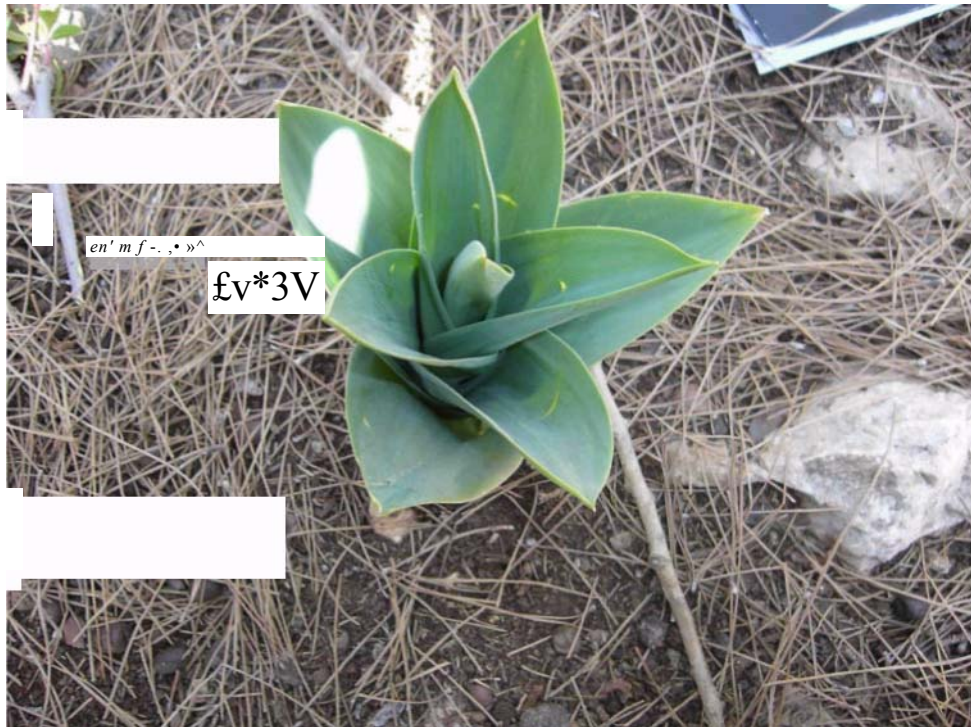
Lokalite Aydınlar köyü

Rakım 1000 m.

Kullanılan Kısımları Çiçekler ve kökü

Kullanılma Amacı Bal üretimi ve yapıştırıcı

Kullanılma Şekli Şalgaba patates gibi köke sahip olup, kökün kesilmesiyle elde edilen sıvı yapıştırıcı olarak kullanılmaktadır. Aynı zamanda bitkinin çiçekleri anlar tarafından bal yapımında kullanılır. (Kaynak: Ayşe Hanım)

Şekil 53

Urgenia maritima (Şalgaba) doğal görünümü

54-LILIACEAE*Smilax aspera* L.

Yerel adı	Silcan
Lokalite	Aydınlr Köyü
Rakım	1200 m.
Kullanılan Kısımlar	Meyveler
Kullanım Amacı	Gıda ve Kan Temizleyici
Kullanım Şekli	Meyveler taze olarak tüketildiği takdirde kanı temizler.

(Kaynak: Emine Hanım)

Şekil 54*Smilax excelsa* (Silcan) doğal görünümü

Hibiscus esculentes L.

Yerel adı : Bamyacı

Lokalite : Aydınlar

Rakım : 1000 m

Kullanılan Kısmı : Meyveler

Kullanılma Amacı : Gıda

Kullanılma Şekli : Meyveler çeşitli türlerde gıda olarak tüketilir
(Kaynak: Fatma KAYA)

Şekil 55

Hibiscus esculentes (Bamyacı) doğal görünümü

56-MALVACEAE

Alcea pallida Waldst.& Kit.

Yerel adı	: Hatmi çiçeği Aydınlar köyü
Lokalite	1300 m.
Rakım	Çiçek ve tohumlar
Kullanılan Kısımları	Cilt hastalıkları, üst solunum yolları
Kullanım Amacı	enfeksiyonlan
Kullanım Şekli	Tohum ve çiçeklerinin kaynatılmasıyla elde edilen çay bronşit ve öksürük tedavisinde kullanılmaktadır. Aynı zamanda haricen cilde sürülerek lekelerin giderilmesinde kullanılır. (Kaynak: Cavit BÖCÜOĞLU)

Şekil 56

Alcea pallida (Hatmi çiçeği) doğal görünümü

57-MALVACEAE*Malva nielsen* Ali.**Yerel adı Lokalite** : Ebegümeçi :**Rakım** Aydınlar köyü :
1200 m.**Kullanılan Kısımlar** : Yapraklar**Kullanım Amacı** : iltihap söktürücü, Çıiban tedavisi**Kullanım Şekli** : Yapraklarının kaynatılmasıyla elde edilen çay iltihap söktürücü olarak kullanılır. Yapraklarını haşlamak suretiyle oluşan lapası tülbentle deri üzerine konarak çıibanları olgunlaştırıp patlamasını kolaylaştırır. (Kaynak: Fatma Kaya)

1/1

Şekil 57*Malva nicaeensis* (Ebegümeçi) doğal görünümü

58-MORACEAE*Morus alba* L. **Yerel**

: Ak dut

adı Lokalite Rakım

: Aydınlar Köyü

Kullanılan Kısımlar

:

: 1000 m

Meyveler Kullanım**Amacı** : Gıda, Kan yapıcı**Kullanım Şekli** : Taze meyveler gıda olarak pekmezi ise kan yapıcı olarak kullanılır.

(Kaynak: İklim GÖZOĞLU)

Şekil 58*Morus alba* (Ak dut) doğal görünümü

59-MORACEAE*Morus nigra* L.**Yerel adı** : Karadut**Lokalite Rakım** : Aydınlar Köyü**Kullanılan Kısım** : 1000 m**Kullanım Amacı** : Meyveler

: Gıda, Kan yapıcı

Kullanım Şekli : Meyveler taze iken gıda olarak, pekmezi ise kan yapıcı, kuvvet verici olarak kullanılır.

(Kaynak: Fatma KAYA)

Şekil 59*Morus nigra* (Kara dut) doğal görünümü

60-ORCHIDAECEAE

Orchis anatolica Boiss.

Yerel adı : Salep

Lokalite : Aydınlar Köyü

Rakım: :700m

Kullanılan Kısımlar: Kökler

Kullanım Amacı : Baharat olarak, kuvvet verici

Kullanım Şekli : Bitkinin kökleri bir gece suda bekletildikten sonra ters şekilde iplere asılarak kurutulur. Kuruyan kökler dövülerek baharat şeklinde kuvvet verici olarak tüketilir. (Kaynak: Muzaffer USLU)

Şekil 60

Orchis anatolica (Salep) doğal görünümü

61-PAPAVERACEAE

Glaucium corniculatum (L.) Rud. subsp. *corniculatum*

Yerel adı : Lale Kökü

Lokalite : Aydınlar köyü

Rakım : 1300 m

Kullanılan Kısımları : Yapraklar

Kullanım Amacı : Gıda

Kullanım Şekli : Bitkinin yaprakları ekşimsi bir tada sahip olup yöre halkı tarafından soğanla birlikte kavrulup börek yapımında kullanılır.

(Kaynak: İhsan Bey)

Şekil 61

Glaucium corniculatum (Lale kökü) doğal görünümü

62-PAPAVERACEAE

Glaucium leiocarpum Boiss.

Yerel adı : Kuşekmeği

Lokalte : Aydınlar Köyü

Rakım : 700 m

Kullanılan Kısımları : Yapraklar

Kullanım Amacı : Gıda olarak

Kullanım Şekli : Bitkinin yaprakları soğanla birlikte

yapımında kullanılır.

(Kaynak: İhsan Bey)

Şekil 62

Glaucium leiocarpum (Kuş ekmeği) doğal görünümü

63-PINACEAE*Cedrus libani*_ A. Ric .

Yerel adı	Sedir ağacı
Lokalite	Gücüş Köyü
Rakım	500 m
Kullanılan Kısımları	Gövde
Kullanım Amacı	Soğuk algınlığı
Kullanım Şekli	

Ağacın yaşlı dal ve

kabuklarının teneke kutu içinde yakılmasıyla oluşan sıvıya püse denir. Püse soğuk algınlığında sırt ya da göğüs bölgesine terletici, ağrı giderici ve kas gevşetici olarak uygulanır. Püse aynı zamanda büyükbaş hayvanlara sinek gelmesini önlemek için sürülmektedir. (Kaynak: Remzi COŞKUN)

Şekil 63*Cedrus libani* (Sedir) doğal görünümü

64-PINACEAE*Pinus brutia* Ten.

Yerel adı	Çam
Lokalite	Çiriş Köyü
Rakım	500 m. Sakız ve kozalaklar
Kullanılan Kısımları	Öksürük kesici, iltihap kurutucu
Kullanım Amacı	Ağacın gövdesinden çıkan sıvı
Kullanım Şekli	iltihaplı yaralara haricen uygulanır. Kozalaklar kaynatılıp içilerek öksürük kesmede, kurutulup yakacak olarak kullanılır.

(Kaynak: Mehmet BOZKURT)

Şekil 64

Pinus brutia (Çam) doğal görünümü

65-PLANTAGINACEAE

Plantago lanceolata L.

Yerel adı : Kırk

Lokalite

sinir otu

Rakım

: Aydınlar Köyü : 1000m.

Kullanılan kısımları : Yapraklar

Kullanım Amacı : Çıban tedavisi

Kullanım Şekli : Bitkinin yaprakları lapa haline getirilip çıbanların üzerine sarılıp iltihabını çekip patlatması için kullanılır.
(Kaynak: Raşit DOĞAN)

Şekil 65

Plantago lanceolata (Kırk Sinir Otu) doğal görünümü

66-POACEAE

Agropyron cristatum (L.) Gaertner

Yerel Adı

: Ayrık otu

Lokalite

: Aydınlar köyü

Rakım

: 1000 m

Kullanılan Kısımlar : Yapraklar, Kök

Kullanım Şekli : İltihap sökücü, Boya

Kullanım Amacı : Bitkinin yapraklarının kaynatılmasıyla elde edilen çay vücuttaki iltihaplan sökmek için tüketilir. Bitkinin köklerinin kaynatılmasıyla sarı renkli boya elde edilir. (Kaynak: Fatma KAYA)

Şekil 66

Agropyron cristatum (Ayrık Otu) doğal görünümü

67-POACEAE**Zea mays L. Yerel adı**

: Mısır

Lokalite Rakım

: Aydınlar köyü

Kullanım Kısımlar

:

: 700 m

Püsküller Kullanım**Amacı**

: İdrar söktürücü, Gıda

Kullanılma Şekli

: Bitkinin püskülleri kaynatılıp çay gibi içilerek idrar söktürücü olarak kullanılır. (Kaynak: Raşit DOĞAN)

Şekil 67*Zea mays* (Mısır) doğal görünümü

68-POLYGONACEAE*Rumex patientia* L.

Yerel adı	Labada
Lokalite	Gücüş Köyü
Rakım	500 m
Kullanılan Kısımları	Yapraklar
Kullanım Amacı	Gıda

halkı tarafından börek, salata ve zeytinyağlı sarma yapımında kullanılır.

(Kaynak: Şerife Hanım)

Kullanım Şekli | Labadanın yaprakları ekşimsi bir tada sahip olup, yöre

Şekil 68

Rumex patientia (Labada) doğal görünümü

69-PORTULACEAE

Portulaca oleracea L.

Yerel adı : Semiz otu

Lokalite : Çiriş Köyü

Rakım :500 m.

Kullanılan Kısımları : Toprak üstü kısımlar

Kullanım Amacı : Tansiyon düşürücü, sindirim sistemi düzenleyici

Kullanım Şekli : Bitkinin toprak üstü kısımları çiğ olarak yoğurtla karıştırılıp tüketildiğinde sindirim sistemini düzenleme ve tansiyon düşürmede kullanılır.

(Kaynak: Şerife Hanım)

Şekil 69

Portulaca oleracea (Semizotu) doğal görünümü

70-PRIMULACEAE

Cyclamen cilicium Boiss. & Heldr. var. *cilicium*

Yerel adı Devetabanı

Lokalite Aydınlar Köyü

Rakım 1400 m

Kullanılan Kısımlar Çiçekler

Kullanılma Amacı : Soğuk algınlığı

Kullanılma Şekli Hayvanlarda soğuk algınlığı görüldüğü zaman lapa gibi pişirilip yedirilmektedir.

(Kaynak: Emine Teyze)

Şekil 70

Cyclamen cilicium (Deve Tabanı) doğal görünümü

71-RHAMNACEAE*Paliurus spina christi* Miller**Yerel adı** : Çaltı ağacı Aydınlar Köyü**Lokalite** 1400 m**Rakım** Tohumlar**Kullanılan Kısımlar** iltihap sökücü, taş düşürücü**Kullanılma Amacı** Ağacın tohumları**Kullanılma Şekli** dövülüp kaynatılıp içildiğinde böbrek iltihabını kurutmakta ve böbrek taşını düşürmede

kullanılır. (Kaynak: Remzi COŞKUN)

Şekil 71*Paliurus spina* (Cam ağacı) doğal görünümü

72-RHAMNACEAE*Rhamnus lycioides* L.

Yerel adı	---
Lokalite	Aydınlr Köyü
Rakım	1000 m
Kullanılan Kısımlar	Sakız ve yapraklar
Kullanım Amacı	Diş ağrıları, Çıban tedavisi

Kullanım Şekli Gövdesinden elde edilen sakızı çürük diş üzerine konarak ağrı kesici olarak kullanılır. Yapraklar arpa unu ile macun yapıp patlamayan çıbanlar üzerine sarılır. (Kaynak: Raşit Bey)

Şekil 72

Rhamnus lycioides (Kördiken) doğal görünümü

73-ROSACEAE

Cerasus avium (L) Mohench

Yerel adı : Kiraz

Lokalite : Aydınlar

Rakım : 1000 m

Kullanılan Kısımlar : Meyveler, Meyve sapı

Kullanım Amacı : İdrar söktürücü, Gıda

Kullanım Şekli : Ağacın meyveleri besin olarak tüketilirken meyvenin saplarından kaynatılıp içilerek idrar söktürücü olarak yararlanır. (Kaynak: Halil CIRIK)

Şekil 73

Cerasus avium (Kiraz) doğal görünümü

74-ROSACEAE

Crataegus monogyna Jjacg. subsp. *monogyna*

Yerel adı Kara alıç

Lokalite Aydınlar Köyü

Rakım 700m

Kullanılan Kısımlar Meyve, Kabuk, Yaprak

Kullanım Amacı Yüksek tansiyon, Kalp - damar tıkanıklığı, Şeker hastalığı

Kullanım Şekli Meyveleri taze olarak kalp ve damar tıkanıklığı olan hastalar tarafından, kaynatılmasıyla elde edilen çay ise tansiyonu düşürmede kullanılmaktadır. Ağacın kabuk ve yaprakları şeker hastaları tarafından kaynatılıp içilmektedir. (Kaynak: Muzaffer USLU)

Şekil 74

Crataegus monogyna (Kara Alıç) doğal görünümü

75-ROSACEAE*Cydonia oblongo* L.

: Ayva

Yerel adı Lokalite

: Aydınlar Köyü

Rakım

: 1000 m

Kullanılan Kısımlar

: Meyve,

Yaprak Kullanım Amacı : Mide ağrısı, Öksürük

kesici

Kullanım Şekli

: Meyveler suda haşlanmak suretiyle mide ağrılarını

gidermede kullanılır. Yapraklarının kaynatılmasıyla elde edilen çay öksürük

kesilmesi için kullanılır. (Kaynak: Hasan TAŞ)

Şekil 75*Cydonia oblongo* (Ayva) doğal görünümü

76-ROSACEAE*Eriobotrya japonica***Yerel adı** : Yenidünya**Lokalte** : Aydınlar**Rakım** : **1000 m****Kullanılan kısmı** : Meyveler, Çiçekler**Kullanım amacı** : öksürük kesici, Gıda**Kullanım şekli** : Ağacın çiçekleri kaynatılıp çay gibi içilerek uzun süre geçmeyen öksürüklerde kullanılır. Meyveleri besin olarak tüketilir.

(Kaynak: Mehmet BOZKURT)

Şekil 76

Eriobotrya japonica (Yenidünya) doğal görünümü

77-ROSACEAE

Fragaria x ananassa Duchesne

Yerel adı : Çilek

Lokalite : Aydınlar Köyü

Rakım : 1300 m

Kullanılan Kısımları: Meyveler

Kullanım Amacı : Gıda, Kanser Koruyucu

Kullanım Şekli : Meyvelerin tüketimi kanser hastaları tarafından daha çok tercih edilmekte olup, yöre halkı tarafından reçel ve komposto yapımında kullanılmaktadır.

(Kaynak: Sedef Hanım)

Şekil 77

Fragaria x ananassa (Çilek) doğal görünümü

78-ROSACEAE

Prunus x domestica L.

Yerel adı :Erik : Aydınlar : 1000

Lokalite m

Rakım **Kullanılan kısımlar** : Meyveler

Kullanım Amacı : Gıda

Kullanım Şekli : Ağacın meyveleri gıda olarak tüketilir.

(Kaynak: Mehmet BOZKURT)

"•

Şekil 78

Prunus x domestica (Erik) doğal görünümü

79-ROSACEAE*Prunus spinosa* L.

: Dağ Eriği

Yerel adı Lokalite

: Aydınlar Köyü

Rakım

: 1000 m

Kullanılan Kısımlar

: Meyveler

Kullanılma Amacı

: İshal önleyici

Kullanılma Şekli

: Meyveler ishal ve mide bulantısı giderici olarak kullanılır.

Şekil 79
Prunus spinosa (dağ eriği) doğal görünümü

80 ROSACEAE

Pyrus elaeagnifolia Pall. subsp. *kotschyana* (Boiss) Browicz

Yerel Adı : Dağ armudu (ahlat)

Lokalite : Aydınlar köyü

Rakım : 700 m.

Kullanılan Kısımlar : Meyveler **Kullanım**

Amacı : Şişkinlik giderici, gıda

Kullanım Şekli : Meyveler taze olarak tüketilerek mide ve bağırsak şişkinliklerini gidermede kullanılır. (Kaynak: İhsan Bey)

Şekil 80

Pyrus elaeagnifolia (Ahlat) doğal görünümü

81-ROSACEAE*Rosa canina* L.**Yerel adı** : Kuşburnu**Lokalite Rakım** : Aydınlar

: 1000 m

Kullanılan Kısımlar : Meyveler**Kullanım Amacı** : Soğuk algınlığı, Mide ağrısı**Kullanım Şekli** : Meyvelerinin kaynatılmasıyla elde edilen çay, soğuk algınlığında boğazı yumuşatmak için, şurup ise mide ağrılarını gidermede kullanılır.
(Kaynak: Hasan TAŞ)**Şekil 81***Rosa canina* (Kuşburnu) doğal görünümü

82-ROSACEAE

Rubus discolor Weihe & Nees

Yerel adı

: Böğürtlen

Lokalte

: Aydınlar Köyü

Rakım

:1000 m

Kullanılan Kısımlar : Meyveler

Kullanım Amacı : Gıda

Kullanım Şekli : Meyveler taze ya da reçel yapılarak tüketilmektedir.

(Kaynak: Hasan TAŞ)

Şekil 82

Rubus discolor (Böğürtlen) doğal görünümü

83-RUTACEAE

Citrus x limon

Yerel adı : Limon :

Lokalite Rakım Aydınlar :

1000 m

Kullanılan Kısımlar : Meyveler **Kullanım**

Amacı : Gıda, tansiyon düşürücü

Kullanım Şekli : Limon suyu yüksek tansiyonu düşürmede, salata ve yemeklerde lezzet vermesi için kullanılır. (Kaynak: İhsan Bey)

Şekil 83
Citrus x limon (Limon) doğal görünümü

84-RUTACEAE

Citrus sinensis

Yerel adı : Portakal

Lokalite Rakım : Aydınlar

: 1000 m

Kullanılan Kısım : Meyveler

Kullanım Amacı : Gıda

Kullanım Şekli : Meyveler taze veya meyve suyu şeklinde tüketilir.

(Kaynak: İhsan Bey)

Şekil 84

Citrus sinensis (Portakal) doğal görünümü

85-SALICACEAE

Populus nigra L. subsp. *nigra*

Yerel adı : Kavak

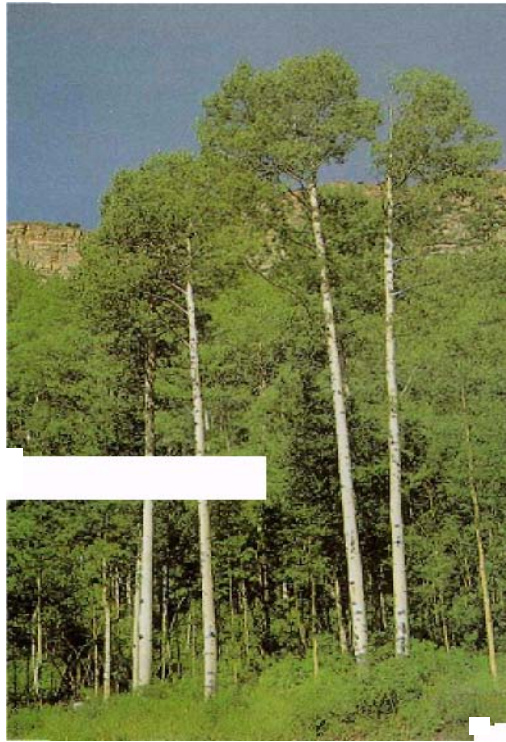
Lokalite : Aydınlar Köyü

Rakım :1000 m

Kullanılan Kısım : Gövde ve Dalları

Kullanım Amacı : Yakacak olarak

Kullanım Şekli : Yaşlı gövde ve dalları odun olarak kullanılır
(Kaynak: Muzaffer USLU)

Şekil 85

Populus nigra (Kavak) doğal görünümü

86-SALICACEAE*Salix alba* L.**Yerel adı****Lokalite** : Gücüş Köyü**Rakım** :1000m.**Kullanılan Kısımlar : Gövde Kullanım****Amacı** : Oyuncak amaçlı**Kullanım Şekli** : Ağacın gövdesinden ince bir boru şeklinde çıkarılan kabuk çocuklar tarafından düdük olarak kullanılır. (Kaynak: Muzaffer USLU)**Şekil 86***Salix alba* (Söğüt) doğal görünümü

87-SCROPHULARIACEAE

Verbascum cheiranthifolium Boiss. var. *cheiranthifolium*

Yerel adı : Bozkulak

Lokalite : Aydınlar Köyü

Rakım : 1000 m.

Kullanılan Kısımlar : Kök, Gövde ve Yapraklar

Kullanım Amacı : îp boyası olarak ve Ağrı giderici

Kullanım Şekli : Köklerinin kaynatılması sonucu elde edilen kahverengi boya halıcılıkta dokuma iplerinin boyanmasında kullanılır. Bitkinin yaprakları havanda dövüldükten sonra kepekle pişirilip kann bölgesine sarıldığında şişkinlik ve ağrıları gidermeye yardımcı olur. Bitkinin çiçekleri yaraların üzerine haricen sürülerek iltihap kurutucu olarak ta kullanılır.

(Kaynak: Remzi COŞKUN)

Şekil 87

Verbascum cheiranthifolium (Bozkulak) doğal görünümü

88-SCROPHULARIACEAE*Verbascum sp.***Yerel adı** : Sığırkuyruğu**Lokalite** : Aydınlar Köyü**Rakım** : 1000 m.**Kullanılan Kısımlar** : Yapraklar, Tohumlar**Kullanım Amacı** : Üst solunum yolu enfeksiyonları, balık avlama**Kullanım Şekli** : Bitkinin yaprakları kaynatılıp içildiğinde, balgam söktürücü, göğüs yumuşatıcı olarak kullanılır. Tohumları ise dere yakınlarında sudaki oksijeni azalttığı için balık avlamada kullanılır. (Kaynak: Mehmet BOZKURT)**Şekil 88***Verbascum* (Sığır Kuyruğu) doğal görünümü

89-SOLANACEAE*Solanum melongena* L.

Yerel adı : Patlıcan
Lokalite : Aydınlar
Rakım : 1000 m.
Kullanılan kısmı : Meyvesi, yeşil kök kısmı
Kullanılma amacı : Hemeroid tedavisi, Gıda olarak

Kullanılma şekli : Külde közlenmiş yeşil köklerine üzerine oturduğunda hemoroide iyi gelmektedir. Aynı zamanda çeşitli türde yemekleri yapılmaktadır.
(Kaynak: Raşit Bey)

Şekil 89*Solanum melongena* (Patlıcan) doğal görünümü

90-SOLANACEAE

Solanum nigrum L.

Yerel adı : Göğerdin otu

Lokalite : Çiriş Köyü

Rakım : 500m.

Kullanılan Kısımları : Yaprak ve Çiçekler

Kullanılma Amacı : Burkma, düşme, yara tedavileri

Kullanılma Şekli : Bitkinin yaprak ve çiçekleri dövülüp lapa şekline getirildikten sonra, burkma, çarpma sonucu oluşan yaraların üzerine sarılarak şişkinlik ve ağrıyı gidermede kullanılır.

(Kaynak: Mehmet BOZKURT)

Şekil 90

Solanum nigrum (Göğerdin otu) doğal görünümü

91-THYMELACEAE

Aydınlar köyü

Daphne sericea Vahi

1000 m

Yerel Adı

Develik otu Çiçekler

Lokalite

Süs bitkisi

Rakım

Çiçekler yaydığı kokudan dolayı evlerden dekorasyon amaçlı

Kullanılan Kısımlar**Kullanım Amacı****Kullanım Şekli**

kullanılır.

(Kaynak: Ali ASLAN)

Şekil 91*Daphne oleoides* (Develik Otu) doğal görünümü

92-URTICACEAE

Urtica dioica L.

Yerel adı : Isırgan

Lokalite : Aydınlar Köyü

Rakım : 1300 m.

Kullanılan Kısımları : Yapraklar

Kullanım Amacı : Kansızlık, idrar arttırıcı, iltihap söktürücü, kanser

Kullanım Şekli : Yapraklarının kaynatılmasıyla elde edilen çay, idrar arttırıcı, iltihap söktürücü, kan temizleyici, kan yapıcı olarak kullanılır. Ayrıca kansere karşı yaprak ve sürgünleri salata şeklinde veya pişirilerek tüketilir.

(Kaynak: Remzi Coşkun)

Şekil 92

Urtica dioica (Isırgan Otu) doğal görünümü

93-VITACEAE

Vitis vinifera L.

Yerel adı :
Lokalite
Asma
Rakım
: Aydınlar köy : 1000
m.

Kullanılan Kısımlar : Meyveler, Yapraklar

Kullanım Amacı: Gıda, Kansızlık

Kullanılma Şekli: Meyvelerden elde edilen pekmez kan yapıcı olarak kullanılır, meyveler yaz aylarında taze kış aylarında ise kuru olarak tüketilirken yapraklarda çeşitli yemeklerde kullanılır.

Şekil 93

Vitis vinifera (Asma) doğal görünümü

5. SONUÇ ve TARTIŞMA

Bu çalışmada Aydınlar Köyünde (Erdemli/ Mersin) yayılış gösteren bitkilerden yöre halkının çeşitli amaçlar için kullandığı 93 bitki toplanmıştır.

Aydınlar Köyü'nde çoğunlukla doğal olarak yetişen ve yöre halkı tarafından ilaç gıda, hayvan yemi, el sanatları vb. amaçlar için kullanılan 40 familyaya ait 93 tür tespit edilmiştir..

Bunların arasında *Rosaceae*'den 10 tür, *Lamiaceae* ve *Liliaceae*'den 8'er tür, *Cupressaceae*, *Brassicaceae* ve *Asteraceae* 'den 4 tür, *Apiaceae*, *Cucurbitaceae*, *Fabaceae* ve *Malvaceae*'den 3'er tür, *Caryophyllaceae*, *Chenopodiaceae*, *Ericaceae*, *Poaceae*, *Papaveraceae*, *Pinaceae*, *Iridaceae*, *Rhamnaceae*, *Moraceae*, *Solanaceae*, *Salicaceae*, *Rutaceae* ve *Scrophulariaceae*'den 2'şer tür, *Amaryllidaceae*, *Berberidaceae*, *Juglandaceae*, *Anacardiaceae*, *Euphorbiaceae*, *Geraniaceae*, *Lauraceae*, *Portulacaceae*, *Apogcinaceae*, *Vitaceae*, *Orchidaceae*, *Plantaginaceae*, *Cistaceae*, *Urticaceae*, *Primulaceae* ve *Polygonaceae* familyalarından 1'er bulunmaktadır.

Yaptığımız çalışmalardan elde ettiğimiz sonuçlar ile Baytop'un " Türkiye'de bitkilerle tedavi" adlı eserine göre karşılaştırmalı sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Yöresel Adı	Aydınlar Köyü yöresi	Türkiye'de Bitkilerle Tedavi (Baytop)
Sakız ağacı	Alerjik hastalılar	idrar ve solunum yolu antiseptiği
Teke sakalı	Bal yapımı	—
Papatya	Soğuk alınlığı, saç bakımı	idrar arttırıcı,iştah açıcı,yara iyi edici,ağn kesici
Deve dikenini	Bal yapımı	—
Keklik otu	Hayvan yemi	Sütü uyuşturucu, uyutucu
Karanfil	Tohumlar diş ve boğaz ağrısı kesici, baharat	Çiçekler balgam söktürücü veya öksürük kesici
Kursalak	Börek yapımı, kadın hastalıkları	-----
Roka	iştah açıcı salata olarak	iştah açıcı
Andız ağacı	Pekmezi, kan yapıcı, kurt düşürücü,mide ağrısı giderici	—
Ardıç ağacı	Meyveler kalp ve damar hastalıkları, sakızı yara tedavi edici	
Kara ardıç	Kalp damar tıkanıklığı giderici	Adet söktürücü, çocuk düşürücü ve idrar arttırıcı
Yaban ardıç	Astım - bronşit tedavisi	Gövde ve dallardan elde edilen katran deri hastalıkları tedavisi

Sandal ağacı	Şeker hastalığı tedavisi	Kabızlık giderici ve idrar söktürücü
Sütleşen	Sütü siğil tedavisi, çiçekler anlar tarafından bal yapımı	Sütü müşil olarak
Aşk merdiveni	Hayvan yemi	—
Piner	Besin amaçlı	—
Cılık	Börek ve salata yapımı	Kan kesici, kabız edici
Çiğdem	Kanser hastalan ve gıda olarak	Gıda amaçlı
Mulla otu	Ferahlatıcı, sakinleştirici	iştah açıcı, gaz söktürücü, uyancı
Yavşan otu	Baş ve karın ağrısı kesici, kadın hastalıkları tedavisi	idrar arttırıcı, kuvvet verici, terletici, adet söktürücü, yara iyi edici, zehirli hayvan sokmalarına karşı panzehir
Nane	Sinir yatıştırıcı, mide bulantısı kesici, baharat	Sinirsel kökenli mide bulantılarını kesici, gaz söktürücü, koku verici
Göge kekiği	Güve giderici	Yatıştırıcı, idrar arttırıcı gaz söktürücü, terletici, kabız edici
Biberiye	Romatizma, karın ağrıları kesici, hazım giderici, idrar arttırıcı	Dahilen hazım sistemi uyancı, safra arttırıcı, idrar söktürücü, haricen rahatlatıcı yara tedavisi
Acı yavşan otu	Karın ağrısı giderme, şekeri düşürme, kadın hastalıkları	iştah açıcı, uyancı, kuvvet verici, mide ağrısı giderici, memleketimizde ise mideyi rahatsızlar ve şeker hastalığına karşı kullanılan drogdur.
Deme	Baharat, güve koruyucu, cilt ve saç hastalıklarına etkilidir.	Terletici, antiseptik, mide rahatlatıcı
Dilpir	Hayvan besini	
Dağ baklası	Zeytinyağlı yemek	Kuvvet verici, idrar arttırıcı, balgam söktürücü
Kandak	idrar söktürücü, kum dökücü	idrar söktürücü, kum dökücü, iştah açıcı, ateş düşürücü, terletici
Şalgaba	Yapıştırıcı, anlar tarafından bal yapımı	-----
Hatmi çiçeği	Bronşit ve öksürük tedavisi cilt problemleri	Göğüs yumuşatıcı, koruyucu ve idrar söktürücü
Kuş ekmeği	Gıda olarak	Yatıştırıcı, öksürük kesici, bağırsak yumuşatıcı
Lale kökü	Gıda olarak	Gıda olarak
Yarpuz	Baharat ve gıda	Ferahlatıcı, koku verici mide bulantısı kesici, antiseptik
Salep	Kuvvet verici	Bağırsak düzenleyici, afrodisyak
Kuşburnu	Meyveleri	Nefes darlığı öksürük, şeker hastalığı
Ayrık otu	Yapraklar, kök	ip boyası, iltihap sökücü
Mısır	Meyveler, püskül	iltihap sökücü
Ebegümeci	Yapraklar	Kan yapıcı, iltihap sökücü, çıban tedavisi
Çam	iltihap kurutucu, öksürük giderici	Solunum ve idrar yolu hastalığı için kullanılan antiseptik
Sedir ağacı	Dahilen terletici, göğüs yumuşatıcı, haricen sinek kovucu	Haricen hayvanların deri hastalıklarında ve derlerinde bulunan parazit temizleyici
Labada	Gıda olarak	Lapa halinde çıban olgunlaştırma egzama yaralan tedavisi
Semizotu	Sindirim sistemi ve tansiyon düzenleyici	idrar söktürücü, tohumu kurt düşürücü, hemoroid için ve sebze olarak
Deve tabanı	Büyük baş hayvanların soğuk algınlığı tedavisi için	Kusturucu, müşil ve uyancı
Çaltı ağacı	iltihap sökücü, taş düşürücü	Kabız, idrar arttırıcı, taş düşürücü, ve göz hastalıkları
Kara alıç	Damar tıkanıklığı giderici, şeker ve tansiyon düşürücü.	Sinir sistemi yatıştırıcı, tansiyon ve kalp atış hızı düşürücü, idrar söktürücü
Çilek	Kanser koruyucu, meyve reçel şeklinde gıda	—

Sığır kuyruğu	Balgam söktürücü, göğüs yumuşatıcı	Balgam sökücü,göğüs yumuşatıcı,yatıştırıcı, idrar arttırıcı
Bozkulak	ip boyası, ağrı giderici,iltihap kurutucu,	—
Göğerdin	Burkma çarpma sonucu oluşan şişkinlik giderici	Haricen ve dahilen yatıştırıcı ve ağrı kesici olarak kullanılır.
Isırgan	Kan yapıcı, romatizmal ağrı kesici, kanser koruyucu	Dahilen kan temizleyici, idrar arttırıcı, iştah açıcı,haricen romatizmal ağrı giderici
Nergis	Süs bitkisi	Yatıştırıcı, müshil ve ateş düşürücü
Maydanoz	iltihap sökücü, salata	idrar ve safra arttırıcı, adet söktürücü,
Karamık	Gözlerde fer, hayvanlarda süt arttırıcı	—
Gıvışkan	idrar yolu enfeksiyonları ve besin	idrar kesesi ve idrar yolan hastalıkları
Ceviz	Kolesterol düşürücü renk verici, besin	iştah açıcı, kan şekeri düşürücü, yün, iplik boyası
Dağ armudu	Mide, bağırsak şişkinliği giderici ve meyve	—
Cırlatan kavunu	Sinüzit kanallarını açıcı etki gösterir.	idrar arttırıcı, müshil,sinüzit açıcı, iyi edici
Yağ ardıç	Mobilya yapımı, öksürük kesici	Adet söktürücü,çocuk düşürücü, idrar arttırıcı
Püren	Bal yapımı, süpürge yapımı	—
Körmen	Börek yapımı	Börek yapımı
Ayva ağacı	Mide ağrısı ve öksürük kesici	ishal durdurucu,uykusuzluk,sinirlilik giderici
Kırık sinir otu	Çıban kurutucu	Kabız, göğüs yumuşatıcı, balgam sökücü, idrar arttırıcı, yara ve çıban iyileştirici
Kördiken	Çıban kurutucu, diş ağrı kesici	Sanlık, vücuttaki suyun atılması
Dağ eriği	ishal ve mide bulantısı kesici	—
Karahan	Nazar karşı koruma olarak, parfüm ve boya sanayide	-----
Kuşburnu	Nefes darlığı, öksürük kesici, şeker düşürücü	Kabızlık, kuvvet verici, şeker düşürücü
Salep	Kuvvet verici	Kuvvet verici, afrodisyak, ishal kesici
Kırk sinir otu	Çıban patlatıcı	Kabız, göğüs yumuşatıcı, balgam ve idrar sökücü, yara ve çıban iyileştirici
Baldıran	Ağrı kesici	Ağrı kesici ama zehirli olduğu için kullanılmıyor.
Meletüre	Gaz giderici	Gaz söktürücü, süt arttırıcı, yara iyileştirici
Silcan	Kuvvet verici, sebze olarak	Sebze olarak
Arap sümbülü	Balgam söktürücü	Balgam söktürücü,midevi rahatsızlıklar, idrar arttırıcı
Yılan ekmeği	Hemoroid tedavisi	Dahilen balgam söktürücü, müshil,çıban açıcı, yara iyileştirici
Yarpuz	Salata ve baharat olarak	Ferahlatıcı,antiseptik,mide bulantı kesici, koku verici
Ayrık otu	ip boyama idrar sökücü	Taş düşürücü, idrar arttırıcı
Ebegümeci	Kan yapıcı, iltihap sökücü,çıban kurutucu	Çocuk düşürücü etki gösterir.
Körmen	Börek yapımında gıda olarak kullanılır.	Börek yapımı
Hardal	Börek yapımında gıda olarak	iştah açıcı, ağrı kesici,kanı cilde toplamak için kullanılır.
Sirken	Salata börek şeklinde gıda olarak	idrar arttırıcı, müshil etkisi gösterir.
Develik otu	Süs olarak	idrar arttırıcı, müshil

Halk İlacı Olarak Kullanılan Bitkilerin Farmakolojik Olarak Sınıflandırılması

1. HEMOROID TEDAVİSİNDE KULLANILANLAR	Andız pekmezi, yılan ekmeği, bozkulak
2. KALP DAMAR HASTALIKLARI	Kara ardıç, ardıç ağacı, kara alıç
3. KOLESTEROL DÜŞÜRÜCÜ OLANLAR	Ceviz
4. ÖKSÜRÜK KESİCİ	Yağ ardıç, Ayva yaprağı, Kuşburnu,Çam kozalağı,Hatmi çiçeği
5. AĞRI KESİCİ OLARAK KULLANILANLAR	Isırgan, bozkulak, biberiye, acı yavşan otu, yavşan otu, baldıran,kekik
6. MİDE RAHATSIZLIKLARI	Dağ armudu, ayva, dağ eriği, andız pekmezi, Nane, kekik
7. İDRAR YOLU ENFEKSİYONLARI, İLTİHAP SÖKTÜRÜCÜ	Maydanoz, gıvışkan, çaltı ağacı, ebegümece, mısır
8. KANSIZLIK	Andız pekmezi, ısırgan otu, ebegümece
9. TAŞ DÜŞÜRÜCÜ -KUM DÖKÜCÜ	Çaltı ağacı, kandak
10. ÇIBAN TEDAVİSİ	Kırk sinir otu, kördiken, ebegümece
11. CİLT HASTALIKLARI	Hatmi çiçeği, sütleğen, defne, papatya
12. ŞEKER DÜŞÜRÜCÜ	İtir, sandal ağacı, kara alıç, kuşburnu
13. KANSER HASTALIĞI İÇİN	Çiğdem, ısırgan, çilek
14. DIŞ AĞRISI KESİCİ	Kördiken, karanfil
15. GOGUS YUMUŞATICI - BALGAM SÖKTÜRÜCÜ	Sedir ağacı, sığır kuyruğu, papatya, arap sümbülü
16. TANSİYON DÜŞÜRÜCÜ	Semiz otu, kara alıç, karamık
17. YARA KURUTUCU	Ardıç, göğerdin, labada otu
18. SİNDİRİM SİSTEMİ DÜZENLEYİCİ	Semiz otu, meletüre, dağ armudu
19. SİNÜZİT KULLANILAN	Cırtatan kavunu
20. ALERJİK HASTALIKLAR	Sakız ağacı, papatya

Çalışmamız sırasında yöre halkına o bölgede yetişen bitkilerin hangi mevsimde nerede buldukları, hangi amaç için ve nasıl kullanıldıkları ile ilgili bilgiler yüzyüze görüşülerek alınmıştır.

Ülkemizde bu gibi çalışmalara insan sağlığı ve diğer kullanım amaçları bakımından son derece ihtiyaç duyulmaktadır.

Ülkemiz doğal bitki türleri bakımından oldukça zengindir. Bu zenginliğin farkına varılması ve ona sahip çıkılması hem bitki çeşitliliğimizin korunması adına, hem besin maddelerimizin ve doğanın kimyasal madde ve atıklardan uzak olması adına üzerinde önemle durulması gereken hassas bir konudur.

6. KAYNAKLAR

- 1- Akçiçek,E.,Vural,M.2003 Kumalar Dağı(Afyon) ve Çevresindeki Bazı Bitkilerin Yöresel Adları ve Etnobotanik Özellikleri Ot Sistematik Botanik Dergisi;10(2): 151-163
- 2- Atalay, î., 1994 " Türkiye Vejetasyonuna " Giriş Ege Üniversitesi İzmir
- 3- Bağcı, Y. 2000 Aladağlar (Yahyalı/Kayseri) ve Çevresinin Etnobotanik Özellikleri Ot Sistematik Botanik Dergisi
- 4- Başaran, S. Elmalı Yöresinde Doğal Olarak Yetişen Bazı Bitkilerin Etnobotanik Özellikleri Batı Akdeniz Ormancılık Araştırma Müdürlüğü Antalya
- 5- Baytop, T. Türkiye'nin Tıbbi ve Zehirli Bitkileri istanbul Univ. Tıp Fak. Yayınları No. 59 istanbul 1963
- 6- Baytop, T. 1984 Türkiye'de Bitkilerle Tedavi istanbul Ün. Yayınları No:3255 Eczacılık Fakültesi Yayınları No:40 istanbul
- 7- Baytop, T. 1994 Türkçe Bitki Adları Sözlüğü T.D.K Ankara
- 8- Boisser, E. (1867-1888) Flora Of Orientalis (I-XI) 2000
- 9- Doğan, H. Cocakdere Vadisinin (Arslanköy/Mersin) Makrofungus ve Vasküler Bitki Florası 2002
- 10- Elçi, B., Erik, S. Güdül ve Çevresinin Etnobotanik Özellikleri Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Dergisi Cilt: 26 Sayı: 2 (57-64) 2006
- 11- Güner, A., Özhatay, N., Ekim, T., Başer, K.H.C(eds), "Flora of Turkey and The East Aegean Islands "Cilt: 11, Edinburg Ün. Pres: 2000 Edinburg
- 12- Gürkan, G., Ezer, N. 2004 Halk Arasında Hemoroid Tedavisinde Kullanılan Bitkiler I Hacettepe Univ. Eczacılık Fak. Dergisi 24:1 (37-55) 13-
- 13- Honda, G., Takeda, Y., Tanaka, T., Takaisi, Y., Sezik, E., Yeşilada, E., A Report On Medicine and Medicinal Plants in Turkey (1994) Faculty Pharmaceutical Sciences, Kyoto Ün. Kyoto 1996
- 14- Işık, S., Gönüz, A., Arslan, Ü., Öztürk, M. 1995 Afyon ilindeki Bazı Türlerin Etnobotanik Özellikleri Ot Sistematik Botanik Dergisi Cilt: 2 Sayı: 1 (161-166)

- 15-Köse,Y., Ocak, B., Duran, A., Oztürk, M. 2005 Eskişehir Kent Florasına Ait Bazı Bitkilerin Kullanımı ve Türkçe Yerel Adları Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi(20-75)
- 16- Sayar, A., Güvensen, A., Özdemir, F., Oztürk, M., 1995 Muğla'taki Bazı Türlerin Etnobotanik Özellikleri,Ot Sistematik Botanik Dergisi Cilt: 2 Sayı: 1 (150-160)
- 17-Şimşek, L, Aytekin, F.,Yeşilada, E., Yıldırım, Ş. Anadolu'da Halk Arasında Bitkilerin Kullanış Amaçları Üzerinde Etnobotanik Bir Çalışma 14. Bitkisel İlaç Hammaddeleri Toplantısı,Bildiriler,29-31 Mayıs Eskişehir, Eds. K.H.C.Başer ve N.Kırimer Haziran 2004
- 18-Türkan, Ş., Mayer, H., Özaydın, S., Tümen, G. Ordu İli ve Çevresinde Yetişen Bazı Bitkilerin Etnobotanik Özellikleri Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enst. Dergisi 10,02 (2006) 162-166s.
- 19-Vural, M., Karaaliğulları, F., Polat, H. 1997 Çiçekdağı (Kırşehir) Etnobotanik Özellikleri Ot Sistematik Botanik Dergisi 4(1): 117-214s.
- 20- Yıldırım, Ş. 2004 Etnobotanik ve Türk Etnobotanisi, Kebikeç 17: 175-193